

Новы Час

АНДРЭЙ ЗАВАДСКІ

Стар. 4

ДАЙВЕРЫ СУПРАЦЬ ЭКОЛАГАЎ

У Нацыянальным парку «Нарачанскі» дайверы спрабуюць арганізаваць парк для падводнага плавання. Эколагі б'юць трывогу

Стар. 5

ЯКІ СЦЭНАР ЧАКАЕ КЫРГЫЗСТАН

Бакіеў нечакана аб'явіўся на поўдні Кыргызстана і ўпарты працягвае лічыць сябе адзінм легітімным кіргізскім кірауніком

Стар. 11

ГІТАРЫ СВАБОДЫ

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ХТО АСУШЫЎ ЭЛЕКТАРАЛЬНАЕ БАЛОТА

Нарыс Сяргея Нікалюка
з цыклу «Азбука паліталогіі»

▶ АД РЭДАКЦЫИ

СМУТКУЕМ РАЗАМ З ВАМИ

Аляксей КАРОЛЬ

З 10 красавіка Польшча ў жалобе. Па трагічна загінулых у авіяцыйнай катастрофе па дарозе на Катынь. Жалобе не толькі афіцыйна абвешчанай, але і асабістай, сэрцам успрынятай як свая ўласная бядя ці не кожным палякам.

Плошча перад Прэзідэнцкім палацам у Варшаве сталася плошчай тысяч знічак і мільёнаў кветак. Сум не на паказ. І слёзы не на публіку. Сцішыўся людскі гоман на вуліцах, не чуваць смеху.

Польшча ў жалобе. Але і ў звычайнім працоўным рytme. Ніякіх зрываву, алагічных рапшэнняў, нервовай мітусні ва ўсіх сферах палітычнага, эканамічнага і грамадскага жыцця, ва ўсіх галінах і на ўсіх узроўнях улады. Дзяржаўны механизм працуе ў зададзеным рэжыме. Функцыі загінулых узялі на сябе іх намеснікі. Ніякіх палітычных інтрыг і закулісных спроб скарыстацца сітуацыяй. Палітычныя апаненты стаяць побач. Гора і смутак — адны на ўсіх. Перад тварам смерці ўсе роўныя. Перад тварам смерці ў нармальнym грамадстве палітыка бярэ паўзу.

Польшча ў жалобе. Здолнасць аб'яднацца, салідарызавацца ў складаныя моманты, у самоце і горы — прыкмета асабістай годнасці кожнага чалавека, аднак і прыкмета сталасці нацыі, адказнасці грамадства. Польшча пасля катастроfy дэмантруе, што ў краіне створана і набыла здаровую устойлівасць дэмакратычнай палітычнай сістэмы, сфармавалася палітычнай эліта, у наяўнасці адпаведны ўзоровен палітычнай культуры насельніцтва.

Польшча ў жалобе. Красавіцкім ранкам у небе над Катынню,

Варшава, каля прэзідэнцкага палаца

Мінск, каля польскай амбасады

Фото Насі Манчавай

здарылася, як сказана ў заяве польскага амбасадара ў Беларусі Хенрыка Літвіна, «адна з найвялікшых трагедый у гісторыі Польшчы». Тыя, хто ліцеў аддаць даніну памяці салдатам у Катыні, самі загінулі ў катынскім лесе.

Канешне, трагічна выпадковасць. Канешне, збег самых розных неспрыяльных абставін. Пра канкрэтныя прычыны скажа следства. Зразумела, што і авіякатастроfy, на вялікі жаль, здарыліца. Усё так. Але і не зусім так.

У гістарычным ланцужку падзеяў — ад Катыні да Катыні — гэта катастрофа выклікае асацыяцыю са стрэламі сталінскага таталітарнага мінулага ў дэмакратычную сучаснасць. Да трагічнага спісу расстраляных польскіх жаўнероў дадалася яшчэ амаль сотня імянаў. І якіх — прэзідэнта з жонкай, дэпутатаў, генералаў, журналістаў, наўкоўцаў...

У адным самалёце прадстаўнікоў польскай эліты сабрала памяць пра туго даўнюю трагедыю. Памяць, што ёсьць абавязковай прышчэпкай ад злавесных наступстваў таталітарызму, ад яго атрутнага ўплыву, нават праз дзесяцігоддзі пасля ўласнай смерці, на свядомасць людзей, на паводзіны эліты, на змест усёй жыццядзейнасці краіны. Палякі гэта ведалі, і таму так упарты дамагаліся праўды аб Катыні і ўшаноўвалі памяць аб трагедыі 1940 года.

Палёт да Катынскага мемарыяла высокай дэлегацыі быў безумоўна палітычнай акцыяй, але акцыяй найвышэйшай маральнай пробы. Гібель дэлегацыі сталася трагічным знакам-напамінам злачыннай сутнасці таталітарных рэжымаў. І знакам-папярэджаннем пра небяспеку іх аднаўлення пад любымі колерамі.

Польшча ў жалобе. А разам з Польшчай смуткуе ўвесь цывілізацый

зываны свет. Нечакана моцная і масавая хвала спачування, як на афіцыйным узроўні, так і, асабліва, ад насельніцтва, што пайшла з Pacii, абнадзеявае, што і яе палітычная эліта ўспрыме катынскую трагедыю як знак канчатковага развітання з таталітарным мінуальным, адмовы ад імперскіх традыцый.

Жалоба ў знак салідарнасці была абвешчана ў Еўрасаюзе, Украіне, Сербіі, Pacii. Трохдзённую тугу абвясціла Літва. У дзень пахавання жалоба пройдзе ў Славакіі, Чэхіі, Латвіі, Эстоніі. Нават далёкая Бразілія адзагавала трохдзённай жалобай.

З суседзяў толькі Беларусь не абвясціла жалобу на афіцыйным узроўні. Фільм Вайды «Катынь», што ішоў па канале «Расія», беларускі глядач не ўбачыў, на «РТР-Беларусь» яго перакрылі шоу «Танцы з зоркамі».

Рэакцыя абласлутна ірацыянальная, нават з пункту погляду іміджу рэжыму і яго лідэра. Як на зневіні свет — што на Захад, што на Усход, — так і ў самой Беларусі. Нават у вачах адданага электратару, у вачах саміх чыноўнікаў, з якіх некаторыя нават адважыліся прагэта крытычна выказацца. Но не плюдску, непа-суседску. Но будзе падзэрні, што рэжым сапраўды затрымаўся на «гліні Сталіна».

Але, падаецца, няма сэнсу губляцца ў здагадках наконт матываў і прычынаў такай рэакцыі. Як і заклікаць А. Лукашэнку аблясціць жалобу. Навошта? Жалобу абвясціў народ. Людскі паток да польскай амбасады са знічамі і кветкамі, са словамі спачування сведчыць: Беларусь знаходзіцца сярод цывілізаваных ўсходніх дзяржаў, якія салідарныя з Польшчай. Па-за гэтае кола паставіў сябе толькі беларускі рэжым. Але, як вядома, уладары прыходзяць і східзяць, а народ, краіна застаюцца. Працяг тэмы на стар. 12-13 ▶

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

NAVINY RATEGIENAU

ВІЦЕБСК. МІТЫНГ УСЁ Ж АДБЫЎСЯ

Улады не дазволі актыўстам грамадзянскай ініцыятывы «Наш дом» правядзенне мітынгу. Аднак 14 красавіка, у міжнародны дзень вызвалення вязнёў фашысцкіх канцлагераў, на месцы былога лагера «5-ы полк» мітынг адбыўся. Да помніка былі ўскладзены вянкі, прысутным раздадзены кубкі з сімволікай па ўшанаванню памяці ахвяраў канцлагера, праішла памінальная служба.

МАСТЫ. АДНА НАДЗЕЯ НА ЗВАРОТЫ

Нягледзячы на своечасовыя паведамленні грамадзянінам Радзікевічам у аварыйна-дыспетчарскі пункт РУП ЖКГ наконт адсутнасці гарачай вады ў кватэры на працягу лютага, у жыроўцы быў выстаўлены поўны рахунак за яе спажыванне. Пры гэтым, паводле адказаў дыспетчара, сітуацыя з адсутнасцю гарачай вады ў лютым месяцы была выкліканая падачай вады з недастатковай тэмпературай ад пастаўшчыка — ААТ «Мастоўдэрэй». Дэпутат райсовета Дэмітрый Кухлей назначае, што за кожны 1°C зniжэння тэмпературы гарачай вады памер аплаты за падагрэй памяняшаецца на 2,5 процэнтага пункта на першыяд прадстаўлення паслугі з недахопамі. Дэпутат скіраваў зварот камунальшчыкам, пасля чаго плата за гарачую ваду была знятая.

БАРЫСАЎ. ЁСЦЬ У БЕЛАРУСІ СКАЎТЫ

З 10 да 13 красавіка пад Барысавам быў арганізаваны лагер для беларускіх скаўтаў. У ім прынялі ўдзел 27 чалавек, якія прыехалі з Глыбокага, Паставаў, Мінска і іншых мясцовасцяў. Скаўты вучыліся майстраваць з дрэва без дапамогі цвікоў і малатка. Так, напрыклад, яны збудавалі паходны алтар і лагерную мэблю — сталы і лаўкі. Таксама вопытныя інструктары тлумачылі малодшым, як арыентавацца ў мясцовасці, гатаваць простую ежу і запальваць вогнішча з адной запалкі.

Вера ў Бога, імкненне да духоўнай дасканаласці і маральнае жыццё — гэта неад'емная складнікі молодзевай фармацыі ў скаўтынгу. Таму ў лагеры пад Барысавам частымі гасцямі былі каталіцкія святары. Скаўты мелі магчымасць прыйсці да споведі і прыняць камунію.

ДЗІСНА. ЗНОС ПОМНІКАЎ КАНТРАЛЮЕ ЧЫНОЎНІК

У дзісне, самым маленькім горадзе Беларусі, плануеца знос як мінімум трох камяніц пачатку ХХ стагоддзя. У tym ліку гарадскога клуба, у якім сто год таму ладзіліся спектаклі «бацькі беларускага тэатра» Ігната Буйніцкага. Пра гэтыя планы чыноўнікаў стала вядома пры асвяленні пытанняў развіцця і добраўпрадкаўнання горада на старонках абласной дзяржаўнай газеты «Народнае слова». У ёй быў апублікаваны ліст жыхара Дзісны Фадзея Шымуковіча, у якім ён пералічыў праблемы свайго горада, у прыватнасці, нафтычнай кепскі стан узвядзеных напачатку ХХ стагоддзя будынкаў быў павятовай бальніцы, казначэйства і гарадскога клуба. Пазней у той жа газете быў апублікаваны адказ намесніка старшыні аддзела эканомікі Віцебскага аблвыканкама Святаслава Зароўскага. Старыя камяніцы ён залічвае да тых аўктаў, якія «спісаныя з уліку некалькі год таму, але не знесеныя з-за адсутнасці сродкаў, патрэбных дзеля разборкі». Чыноўнік заплутніў, што пытанні, звязаныя з добраўпрадкаўнаннем Дзісны, «знаходзяцца на кантролі ў аблвыканкаме».

НАВАПОЛАЦК. У ГОНАР ПЕРАМОГІ ПАД ГРУНВАЛЬДАМ

З а некалькі дзён сябры суполкі «Рубон» гарадской арганізацыі ТБМ сабрали больш за 100 подпісаў пад зваротам наконт перайменавання адной з вуліц і ўсталявання памятнага знаку да перамогі пад Грунвальдам. Зварот накіраваны ў Полацкі гарвыканкам і гарсавет.

«Мы, жыхары Полацкіх, падтрымліваем апублікаваную ў газете «Полацкі веснік» (за 26 красавіка 2010 года, № 24) прапанову годна адзначыць 600-годдзе перамогі пад Грунвальдам, дзе «злучаныя сілы радзімы нашых продкаў — Вялікага княства Літоўскага і Польскага Каралеўства — разгромілі армію Тэўтонскага ордэна. Венізарны ўклад у Грунвальдскую перамогу ўнеслі беларускія харугвы. Полацкая харугва сярод іх была адной з самых вялікіх і добра ўзброеных, бо на той час Полацк з'яўляўся найбуйнейшым і найбагацейшым горадам Вялікага княства Літоўскага. Гэты факт, як і мужнасць полацкіх ваяроў на полі бітвы, шмат разоў адзначаўся ў навуковай гісторычнай літаратуры. Падчас святочных мерапрыемстваў у гонар афіцыйнага признання нашага горада культурнай сталіцай краіны пра заслугі палаchan у Грунвальдской перамозе нагадаў міністр культуры Беларусі Павел Латушка. Мы згаджаемся з апублікаванай прапановай надаць адной з полацкіх вуліц назыву Грунвальдская, а таксама прапануем усталяваць у Полацку памятны знак у гонар славутай перамогі. Пра ўсталяванне падобнага знаку ў сваім горадзе абвясцілі нядайна і ўлады горада Віцебск», — гаворыцца ў звароце.

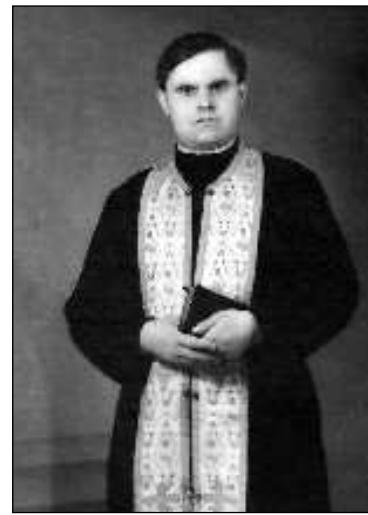
ПАМЯЦЬ

НЕ СТАЛА ШЧЫРАГА БЕЛАРУСА

12 красавіка на 92-м годзе пайшоў з жыцця найстарэйшы беларускі святар у эміграцыі айцец Кастусь Маскалік.

Быў ён святаром усходняга абраду. Дзяцінства і юнацтва айца Кастуся прайшло ў Нясвіжскім раёне. Каля пачалася вайна, Кастусь быў прызваны ў Чырвоную Армію, а потым запісаўся ў войска генерала Андэрса. Прайшоў з войскам увесе Белізкі Усход, на ўсё жыццё запомніўшы даты і дэталі вайсковага паходу таго часу.

Потым, ужо святаром Беларускай Каталіцкай Місіі ў

Лондане, айцец Кастусь за якім-небудзь сняданкам мог раптам сказаць: «Сёння 50 гадоў, як я перайшоў Іардан», або, скажам, як увайшоў у Іерусалім. І ганарыўся, што за ўсю вайну не зрабіў аніводнага стрэлу, бо служыў пры кухні.

Па вайне ў рымскім езуіцкім калегіуме Russicum атрымаў адукцыю ды быў высвячаны на святара. Працаў у розных краінах — то чытаў па-беларуску навіны на ватыканскім раздзе, то ўзначальваў беларускую каталіцкую місію ў Парыжы. Але найбольш часу праходзіў у Лондане.

СПРАВА

ГРОШЫ НА ШКОЛУ ЗНАЙШЛІСЯ

Магілёўскі гарадскі выкананаучы камітэт выдаткуе суму ў памеры 57,6 мільёна рублёў на рамонт даха школы № 26.

Рамонтныя працы будуць выкананы да 1 верасня 2010 года. Такі адказ атрымаў грамадзінскі актыўст Аляксей Паўлоўскі ад намесніка старшыні Магілёўскага гарвыканкама Фёдара Міхеенкі.

У лісце сказана, што яшчэ ў 2009 годзе спецыялісты аддзела адукацыі адміністрацыі Ленінскага раёна сумесна з адміністрацыяй школы пры правядзенні планавага вясенняга агляду

школы вызначылі неабходнасць у рамонце даха СШ № 26, але ў сувязі з адсутнасцю запланаваных бюджетных сродкаў у жніўні 2009 года за кошт пазабюджэтных сродкаў быў здзейснены частковы рамонт даха, у месцах зацияння дажджавой вады. Працы па рамонту даху былі ўключаны ў план рамонтных работ на 2010 год.

Аляксей Паўлоўскі лічыць, што каля 6 не калектыўны зварот бацькоў з нагоды гэтай праблемы, то невядома, каля 6 мясцовыя ўлады адрамантавалі школьні дахах.

«Я вельмі часта атрымліваю розныя адказы ад прадстаўнікоў

мясцовай улады, — гаворыць Аляксей Паўлоўскі. — Там, дзе людзі іх вымушаюць нешта зрабіць, яны робяць выгляд, што ўсё робіцца і без нас, а ўлада і так ведае, што трэба рабіць, і клапоціцца пра нас».

Справа ўтым, што месяц таму 20 бацькоў школы № 26 зварнуліся да Аляксандра Лукашэнкі з адкрытым лістом. У лісце бацькі патрабавалі вырашыць праблему з рамонтом сярэдняй школы, у якой вучыліца іх дзеци. У выпадку невыканання іх патрабавання яны адмаўляліся ісці на выбары ў мясцовыя саветы дэпутатаў.

ВЫБАРЫ

ШТРАФ ЗА СТЫПЕНДЫЮ

Сябра Маладога Фронту Зміцер Ясевіч, які балатуеца ў мясцовыя Саветы па выбарчай акрузе № 3 Мінска ад кааліцыі «Новае Пакаленне», атрымаў штраф за неаплачаныя падаткі са стыпендыі.

Зміцер Ясевіч навучаецца ў Еўрапейскім гуманітарным універсітэце на 4-м курсе факультэта «Палітология». Падаючы дакументы для рэгістрацыі кандыдатам у мясцовыя саветы, Зміцер у дэкларацыі аб прыбытках пазначыў наяўнасць стыпендыі. Падатковая інспекцыя Заводскага раёна Мінску палічыла наяўнасць стыпендыі, неабкладзенай беларускім падаткам, злачынствам і прызначыла Ясевічу штраф у памеры 43750 рублёў, а таксама паставіла перад ававязкам сплаціць 864000 рублёў за атрыманыя за мяжой прыбыткі.

«Натуральная, такое галавацяпства ў дзяржаўных інстытутах абурае, — гаворыць Зміцер Ясевіч. — Падвode заканадаўства, стыпендыя не аблодаеца падаткамі. Тому я планую аспрэчваць раешненне падатковай Заводскага раёна ў вышэйшых інстанцыях».

затым доўга аглядалі машину на прадмет правозу незаконных рэчаў (іх там, вядома, не апынулася).

У Андрэя Цалко забралі ноутбук (быццем для эксперытыз КДБ), у Алеся Зарэмбюка — картку памяці з фотаапарата. Відавочна, што прычына такіх паводзін памежнікаў — у балатаванні Зарэмбюка на мясцовых выбарах у Беларусі.

ВЫКРАЛІ ЎЛАСНЫ АЎТАМАБІЛЬ

У ног з 7 на 8 красавіка былая дэпутатка Віцебскага гарадскога Савета дэпутатаў 24-га склікання Вольга Карак з мужам Алегам Баршчэўскім былі затрыманыя ў асабістым аўтамабілі работнікамі ДАІ па падазрэнні ва выкраданні.

Вольга Карак, кіраўнік Віцебскага абласнога аддзялення АГП, балатуеца ў дэпутаты Віцебскага гарадскога і Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў 26-га склікання. Да таго ж, яна з'яўляеца адным з кандыдатаў на пасыльнай кампаніі «Наш дом» і супраславальніцай гарадской незалежнай газеты «Віцебскі кур'ер».

Пасля затрымання Вольгу з мужам даставілі ў Першамайскую аддзяленне міліцыі Віцебска для высвялення аbstавінай справы. Допыт затрыманых працягваўся каля трох гадзін і скончыўся а 3-й гадзіне ночы.

Пасля допыту адбыўся дагляд аўтамабіля, у якім супрацоўнікамі міліцыі былі знайдзены три дзесяткі газеты «Віцебскі кур'ер», некалькі асобнікаў незарэгістраванага бюлетэню «Наш дом» і іншых друкаваных матэрыялаў, якія тычацца гэтай кампаніі. Па факце незаконнага распаўсюду друкаваных выданняў на ўладальніка аўтамабіля Алега Баршчэўскага быў складзены адміністратyўны пратакол, пасля чаго затрыманыя былі нарашце адвушчаныя. На развітанне супрацоўнікамі міліцыі сказалі, што пратакол будзе перададзены ў суд, і суддзя прызначыць дату працэсу.

Паводле інформацыі кампаніі «Гавары праўду»

СЕМ ГАДЗІН НА МЯЖЫ

11 красавіка 2010 года на беларуска-літоўскай мяжы на сем гадзінай былі затрыманыя ўдзельнікі магістэрскай праграмы «Публічная палітыка» ЕГУ Алеся Зарэмбюка і Андрэй Цалко, якія ехалі з вучобы дахаты на мяжыне Зарэмбюка.

Начальнік заставы Сяргей Карабач паведаміў, што ўсіх адпусцяць толькі па дазволу «зверху». Памежнікі выдумлялі розныя прычыны, каб як мага даўжэй пратрымаць хлопцаў. Спачатку паведамілі, што польская віза ў пашпарце Зарэмбюка можа быць падробленай,

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ЗБРОЯ, БЫВАЙ?

Сяргей САЛАУЁЎ

Беларусы адгулялі чатыры дні Радаўніцы. Для каго сці гэта быў прыемныя клопаты. А некаму такі працяглы адпачынак яўна не пайшоў на карысць.

Вывад з Беларусі ўдзельнай зброі быў вельмі жорсткай памылкай. Пра гэта заяўіў журналістам Аляксандру Лукашэнку 14 красавіка ў ходзе рабочай паездкі ў Гомельскую вобласць.

«Я лічу, што вывад з Беларусі ўдзельнай зброі на тых умовах, як гэта было ажыццёлена нашымі нацыяналістамі ў Шушкевічам, гэта было вельмі жорсткай памылкай. Мне яшчэ давялося падпісаць гэты дагавор, таму што дзеца было няма куды: на мяне націскалі і Расія, і амерыканцы — выводзьце, выводзьце, таму што паабязалі. Нельга было, гэта найвялікшы здабытак, гэта драгі тавар, які мы ўрэшце павінны быў добра прадаць», — прыводзіць слова Лукашэнкі тэлеканалу СТВ.

Кіраунік дзяржавы падкрэсліў, што Беларусь вывела ўдзельную зброю пад гарантіі бяспекі з боку вядучых ўдзельных дзяржаў. «Цяпер нам і гэтай бяспекі не гарантавалі, і мы дабіваліся яе праз пот і кроў. Мы ж вывелі гэту зброю! Калі б у нас быў гэта зброя, з намі б цяпер па-іншаму размаўлялі. Добра, вывелі. Дык гарантуйце нам бяспеку. Не», — раслумчайшы сваю пазіцыю Лукашэнка.

Пры гэтым ён адзначыў, што ў Беларусі застаўся высокаабагачаны ўран, сотні кілаграмаў фактычна зброевага і менш абагачанага. «Мне ўжо які год запар гавораць: вывозіце гэты ўран. Хочаце — у Амерыку, мы вам заплацім, хочаце — у Расію. Я кажу: «Па-першае, чаму вы нам дыктуеце? Гэта наш тавар, мы яго трymаем пад кантролем МАГАТЭ. Мы не збираемся рабіць брудныя бомбы ці камусыці прадаваць. Мы выкарыстоўваем гэты ўран у даследчых мэтах». Мяне цяпер прыпярлі да сценкі, нож да горла — аддай. Я кажу, што ўжо аддалі ў свой час ўдзельную зброю, а што мы ад гэтага маем?» — заяўіў прэзідэнт.

Зразумела, такі «тавар», як ўдзельная зброя, вельмі дорага каштует. З іншага боку, Лукашэнка нарэшце ўзгадаў пра абавязкі Расіі і Амерыкі лічыцца з сувэрэнітэтам Беларусі. Але такія заявіў той час, калі нам, здаецца, нікто не пагражае, могуць паставіць краіну ў адзін шэраг з Паўночнай Карэй, Іранам і іншымі распрацоўнікамі «мірнага атаму». Тым больш, што даўно вядома: «мірнага атаму» не бывае. Затое санкцыі за распрацоўку ўдзельнай зброі — цалкам канкрэтныя і адчуваўальныя.

З іншага боку, перад нашым народам прэзідэнт зноў паставіў глобальныя задачы. Экспарт беларускай сельгаспрадукцыі ў наступнай пяцігодцы павінен быць павялічаны ў 2,5 разы, заяўіў Аляксандар Лукашэнка, наведваючы 13 красавіка Брэсцкую вобласць.

«Сёлета ў нас будзе экспарт сельгаспрадукцыі пад 3 мільярда долараў. І гэта толькі пачатак,

— прыводзіць слова Лукашэнкі яго прэс-служба. — Неўзабаве мы павінны выйсці на 6–7 мільярдаў, а потым і на 10 мільярдаў. Гэта для нас дасягальна. І тады нам не трэба будзе стагнаць аба нафце і газе.

Гэта нагадвае анекдот яшчэ савецкіх часоў: «Як можна слану зарабіць грыжу? Трэба прымусіць яго паднесьці сельскую гаспадарку». Цікава, як у нас будзе экспарт працукты на 6–7 мільярдаў долараў, а ў перспектыве і 10 мільярдаў? Няўжо ўжо забыліся на цукровыя, малочныя, мясныя войны на Расіі?

А акрамя Расіі нашая працуктыя наўрад ці каму патрэбная. Вядома, што ў той да Польшчы сваё мяса ёсць, і пры гэтым значна танней і якансней за беларуское. Здаецца, Лукашэнка выдае пажаданне за дзеяснае.

Тым часам працягваецца змаганне за аўтамабілі. У Цэнтрвыбаркам 14 сакавіка перададзены дакументы на рэгістрацыю ініцыятыўной групы па правядзенні рэферэндуму супраць павелічэння мытных пошлін на аўтамабілі. Ініцыятарам выступіла Партыя БНФ. На рэферэндум выносіцца пытанне: «Ці падтрымліваеце вы захаванне памеру мытных пошлін на ўвоз у Рэспубліку Беларусь легкавых аўтамабіляў замежнай вытворчасці на ўзроўні 26 лістапада 2009 года?»

На працягу месяца Цэнтрвыбаркам павінен прaverыць законнасць стварэння ініцыятыўной групы і прыняць рашэнне адноснае рэгістрацыі. Рашиэнне ЦВК будзе выносіць з улікам заключэння Міністэрства юстыцыі аб tym, ці можа гэта пытанне разглядацца на рэспубліканскім рэферэндуме.

У выпадку рэгістрацыі ініцыятыўной групы рэферэндум можа прайсці ў чэрвені 2010 года.

У кірауніцтве партыі лічаць, што пагадненне наконт стварэння мытнага саюза, падпісане 27 лістапада

пада 2009 года ў Мінску кіраунікамі Беларусі, Казахстана і Расіі, «інгаруе інтэрэсы значнай часткі грамадзян Беларусі, для якіх уваходжанне ў сілу падпісаных дакументаў пацягне пагаршэнне асабістага матэрыяльнага дабрабыту ў сувязі са значным павышэннем мытных тарыфаў і, адпаведна, цэн на важныя катэгорыі тавараў, у прыватнасці на легкавыя аўтамабілі».

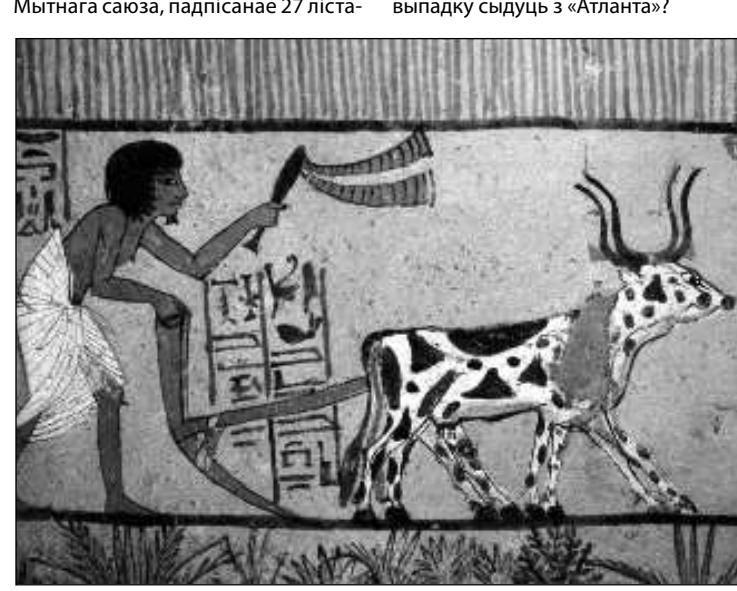
Раней Янукевіч заявіў, што ініцыятыўная група зможа сабраць больш за мільён подпісаў грамадзян у падтрымку рэферэндуму, а не толькі неабходныя паводле закону 450 тысяч.

І яшчэ нехта зарання прагнушы пад уладу. Тым часам, калі ніякія дакументы па кантролі за сеткай інтэрнэт у Беларусі не распрацаваныя, беларускія правайдэры ўжо гатовыя кантроляваць трафік інтэрнэт-карыстальнікаў. Прынамі кампанія «Альтэрнатыўная лічбавая сетка» (брэнды «Атлант Тэлекам» і «Шпаркі дамавік») гатова аказваць паслугі сваім кліентам па фільтрацыі інтэрнэт-трафіку ўжо цяпер. Пра гэта паведаміў 14 красавіка на прэс-канферэнцыі ў Мінску генеральны дырэктар ЗП «Альтэрнатыўная лічбавая сетка» («АЛС») Irap Сукач.

Патрабаванні фільтрацыі сеткавага трафіку па запыце абанентаў інтэрнэт-правайдэрў павінны будаць здзяйсняць з 1 ліпеня ў мэтах выканання ўказа прэзідэнта № 60 «Аб мерах па ўдасканаленні выкарыстання нацыянальнага сегмента сеткі інтэрнэт».

Аднак, як заявіў Сукач, «Атлант Тэлекам» гатовы ажыццяўляць блакаванне непажаданага кантэнту па зялёныя карыстальнікаў дзякуючы ўкараненню праграмных рашэнняў аднаго з найбуйнейшых расійскіх распрацоўшчыкаў антывірусу кампаніі Dr.Web.

Цікава, колкі абанентаў у гэтым выпадку сыдуць з «Атланта»?

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

АНДРЭЙ АРАМНАЎ

Беларус Андрэй Арамнай заваяваў «золата» 89-га мужчынскага чэмпіянату Еўропы па цяжкай атлетыцы. Спартовец упершыню ў кар'еры стаў пераможцам кантынентальнага першынства. Па суме двух практыкаванняў у катэгорыі да 105 кг Андрэй падняў 420 кг (195+225). «Срэбра» ў расіяніні Дзмітрыя Клокава — 409 кг (185+224), «бронза» ў расіяніні Уладзіміра Смарчкова — 408 кг (193+215).

Андрэй Арамнай пасля перамогі расказаў, што хацеў бы пазмагацца за сусветныя рэкорды. «Я першы раз заваяваў «золата» чэмпіянату Еўропы. Медалі пойдуть у маю калекцыю — яны

зробяць яе поўнай. Хацялася б установіць некалькі сусветных рэкордаў, але крыху не хапіла сіл. Роў белельшыкава злігку збіваў... Аднак самае галоўнае, што сёння я выйграў і абараніў тытул самага моцнага на Зямлі ў сваёй катэгорыі. Гэта мой дзень». Усяго ў жаночым і мужчынскім спаборніцтвах, якія праходзілі ў Мінску, узялі ўдзел каля 300 спартовцаў з 37 краін.

У капілцы перамог Андрэя Арамнава — золата Чэмпіянату свету па цяжкай атлетыцы 2007 года і Алімпіяды-2008. Апроч дасягнення ў спорце, Андрэй праславіўся і аматарствам кіраваць аўтамабілем у нецвярозым стане — вядомыя два выпадкі, калі супрацоўнікі ДАІ затрымлівалі асілка за гэта парушэнне.

АЛЯКСАНДР КАНАНОВІЧ

У пракат выйшаў фільм «Дастыш фантастыш» Аляксандра Канановіка — маладога беларускага рэжысёра, выпускніка курсу Міхаіла Пташку. На «Беларусьфільме» стужку вызначылі як эксцэнтрычную камедию, а рэжысёр ахрысціў яе кінаістэрыкай. Канановіч расказаў, што аўтары фільма выкарыстоўвалі новую для «Беларусьфільма» методыку: «Метад выключэння — яшчэ Жан-Люк Гадар працаваў такім чынам. Ён браў фільм і выразаў непатрэбныя кавалкі, горшае. Часам у гэтым не было логікі, але ўсё ж... Мы паспрабавалі зрабіць тое ж самае. Пасля некаторыя кавалкі нас прасілі выразаць, але я гэтага не зрабіў. Гэта значыць, глядзяч убачыць 99 працэнт майго фільма. А пра адзін працэнт распавяду пазней. Калі-небудзь...»

Дзея фільма адбываецца ў вёсцы «375-ы кіламетр» — там жывуць энергічныя і вынаходлівые людзі, з якімі здараюцца розныя эксцэнтрычныя гісторыі. Ёсць у сюжэце і лінія кахання, рэёнасці... і ўрэшце здзяйснення цуда.

Прэм'ерны паказ фільма «Дастыш фантастыш» пачаўся 16 красавіка ў 17.00 ва ўсіх галоўных кінатэатрах абласных гарадоў Беларусі. Таксама Беларусьфільм падпісаў дамовы з беларускім тэлеканаламі аб тэлетрансляцыі кінастужкі, падпісаная і дамова аб рэалізацыі фільма ў Расіі. Новаўядззенем будзе выпуск DVD-версіі фільма, набыць якую можна будзе ў крамах кампаніі «Вігма» ўжо з 1 мая.

УЛАДЗІМІР ЦЮХАЙ

У дэпутаты Мінгарсавета балатуеца Уладзімір Цюхай — сябра БРСМ і КПБ. Вядомы ён тым, што ў 2008 годзе падчас суду над Аляксандрам Баразенкам (адзін з фігурантаў «справы чатырнаццаці», якога абвінавачвалі ў арганізацыі «масавых беспарадкіў» падчас пратэсту індывидуальных прадпрымальнікаў у студзені 2008-га) ударыў і зняважыў маці палітвізня. У адзін з дзён разгляду справы Цюхай прывёў у Цэнтральны суд Мінска каля 30 студэнтаў, у выніку ў зал пасяджэння не змаглі патрапіць праваабаронцы, знаёмыя Аляксандру. Калі маці — Алена Баразенка — спытала ў кіраўніка групы студэнтаў, якія занялі ўсю залу суда, ці мае ён сумленне, Цюхай у адказ моцна пхнүць жанчыну ў плечы, а пасля яшчэ і абазваў яе «живёлінай».

Таксама падчас згаданага судовага пракэсу Уладзімір Цюхай адзначыўся тым, што перашкаджаў працы журналиста, спрабуючы выраўваць у яго з рук фотаапарат. Свае памкненні міліцыянту, які сачыў за парадкам у судзе, Цюхай патлумачыў так: «Трэба забраць у яго (журналиста) фотаапарат і, перш за ўсё, знішчыць відэазапіс. Калі ён з'явіцца ў інтэрнэце, будзе вялікі скандал!»

► ЭКСПЕРТЫЗА

САМАКІРАВАННЮ ЯШЧЭ ТРЭБА ВУЧЫЩА

Выбарчая кампанія ў мясцовыя саветы ў актыўнай стады. Але калі правесці на вуліцы аптытанне мінакоў, то выявіца, што далёка не кожны ведае не тое што кандыдатаў у дэпутаты, але і дату саміх выбараў. Чаму? Адказ на гэта пытанне спрабуе даць адмыслоўца ў галіне мясцовага самакіравання

Андрэй Завадскі ў размове з Вольгай Хвоін.

— *Вы не першы год назіраце за ходам электаральных кампаній. Як бы вы ацанілі сёлетні ўзровень?*

— Ён выклікае занепакоенасць. Тыя людзі, якія зарэгістраваныя кандыдатамі ў дэпутаты, прадстаўляюць розныя сацыяльныя, палітычныя і прафесійныя групы грамадства. І кожнай групе ўласцівія свае «радзімія плямы». Тыя, хто прадстаўляе дырэктарскі корпус, з'яўляюцца службовай асобай, ведаюць існуючае заканадаўства, але ўспрымаюць яго некрытычна. Лічач, што ёсё ў ім добра, і сістэма працуе стабільна. Але гэта памылка, бо наша заканадаўства моцна адрозніваецца ад заканадаўства ўсходніх краін і не адпавядае Еўрапейскай хартыі мясцовага самакіравання. Тому ў нашым мясцовым самакіраванні немагчыма ўзроўні працаўцаў. Такія дэпутаты не змогуць нармальна вырашыць праўлемы грамадзян і ўвогуле не разумеюць, што такое самакіраванне ў ўсходніх кантэкстах.

Прадстаўнікі палітпартыі, грамадскіх арганізацый ідуць з большага на пратэстнай хвалі і

часам маюць вельмі цімечнае ўздыленне аб дзеючым заканадаўстве і прынцыпах, паводле якіх яно мусіць быць рэформавана. Тому ўзроўні працы такіх дэпутатаў таксама будзе нізкая.

Гэту сітуацію можна змяніць, і варта тое рабіць. Але для гэтага патрэбны час. Безумоўна, не 30 дзён, якія адпушчаныя на прайдэпутацкую кампанію. Мусіць быць адукацыйная, падрыхтоўчая праца. І весці яе трэба не саматужным чынам, а афіцыйна, з уделам структур мясцовых саветаў, палітычных партый і недзяржаўных арганізацый. Навошта патрэбная афіцыйная падрыхтка? Каб людзі, якія прадстаўляюць дзяржаўныя, уладныя структуры, асэнсавалі, што і ім неабходна авалодваць ведамі, што гэта ўмова ўзроўнай працы мясцовых саветаў дэпутатаў.

Для выбараў важная не столькі здольнасць кандыдата перамагчы ў кампаніі, колькі яго ўменне на пасадзе дэпутата вырашыць праўлемы.

— *Чаго не хапае кандыдатам у дэпутаты, каб якасна правесці сваю кампанію ды завялаўца сэрцы і розумы выбараў акруге?*

— Прынцыпова не хапае грунтойных ведаў дзеючага заканадаўства. Не столькі выбараўчага характеру, колькі заканадаўства, якое рэгулюе яго далейшую працу на выбарнай пасадзе, а менавіта — законаў аб мясцовым кіраванні і самакіраванні, аб статусе дэпутата мясцовага савета, аб масавых мерапрыемствах, аб рэспубліканскіх мясцовых сходах, а б зваротах грамадзян. Апроч таго кандыдатам бракуе магчымасці ўыхаду да людзей праз арганізацію сустэреч і праз СМІ. Тыя магчымасці, якія сёння дае

інтэрнэт як новы канал сувязі, выкарыстоўваеца не на 100 працэнтаў. Бокарыстальнікамі збольшага з'яўляюцца спецыфічныя прафесійныя і ўзроставая групы. А пераважная большасць выбараўцоў усё ж знаходзіцца пад уплывам традыцыйных сродкаў масавай інфармацыі — тэлебачання, газет, радыё. Яны ж не ставяцца сабе на мэце паўнавартасна асвятляць выбарчай кампаніі і растлумачыць пазіцыю канкрэтнага кандыдата.

— *У гэтым і прычына апатаўкы грамадства да выбарчага працэсу ў цэлым?*

— Апатаўкы не ўзнікла сёння, а існуе шмат год. І вынікае яна з таго, што нашы грамадзяніне слаба падрыхтаваныя ў разуменні, чым мясцовыя ўлады адрозніваюцца ад дзяржаўных. Яны лічаць (і ў большасці выпадкаў робяць) правильныя вынікі, што ў Беларусі мясцовыя ўлады фактычна нямаюць, бо цэнтральныя органы ўлады сваімі рашэннямі, кіручымі дзеянямі, згодна з заканадаўствам, могуць умешваць ў рашиэнні, у дзеяниях і выніках працы мясцовых саветаў. Гэта недапушчальна з ўсходнім спраўы выбараў.

што дзяржаўная ўлада ў выглядзе сваіх рэспубліканскіх органаў з'яўляюцца адзінай дзеяздольнай сілай. І з большай ахвотай звяртаюцца ў структуры прэзідэнцкай адміністрацыі, чым да мясцовых уладаў.

Людзі часта не разумеюць разніцу паміж саветам дэпутатаў і выканкамам. Па сваіх праблемах калі ім і даводзіцца звяртацца да мясцовых уладаў, то прыходзяць менавіта ў выканкам. А ён, у сваю чаргу, рэальна вызначае ўмовы жыцця на канкрэтнай тэрыторыі. Менавіта таму і назіраеца апатаўка да выбараў асобаў, большасць з якіх у наступныя чатыры гады выбараўцы і не пабачаць. Больш таго, выканкамы па сутнасці правакуюць, дэмантруюць, што грамадзянам не варта спадзявацца на саветы, якія разынка не робяць карысных спраў выбараў.

— *Можа, варта было б плаціць зарплату за працу дэпутата? У людзей быў бы стымул пацікавіца, за што дэпутат атрымлівае гроши...*

— Калі б дэпутаты мясцовых саветаў працавалі на вызваленай

аснове, то іх работа была б больш ўзроўнай. Але ці зацікаўленая дзяржава ў ўзроўнай працы дэпутатаў мясцовых саветаў? Ці не прайдзіцеца з боку цэнтральных структур улады і выканкамаў на мясцовым узроўні апасенне, што дэпутаты, якія працаюць на вызваленай аснове, у сваёй працы будуть канкуруваць са структурамі вертыкалі? Закон аб мясцовым кіраванні і самакіраванні, закон аб статусе дэпутата мясцовага савета прадугледжваюць, што дэпутат, якія працуе на вызваленай аснове, а сёня гэта толькі старшыня саветаў, пасля сканчэння сваіх паўнамоцтваў мусіць ці вярніцца на старую працу, ці атрымаць раўназначную ёй. І тое і другое — рэалізаваць няпроста нават адносна да невялікай колькасці старшынь саветаў. Што ж гаварыць, калі колькасць вызваленых дэпутатаў павялічыцца ў разы. Тым не менш закон і сёня прадугледжвае, што працу сваю дэпутаты не менш аднаго разу на месяц мусіць прымаць сваіх выбараў і не менш двух разоў на год рабіць перад імі справаўдзачу аб сваёй дзеянасці. За парушэнне гэтых абавязкаў выбараўцы могуць ініцыяваць працэдуру адклікання дэпутата. Але, на жаль, беларуская палітычная гісторыя не ведае ніводнага таго, кога выпадку. Найперш таму, што працэдура, замацаваная ў выбарчым кодэксе, вельмі складаная і неўнармаваная з фінансавага пункту гледзішча, а таксама разлічаная на вельмі высокую актыўнасць грамадзян, якой мы не бачым. За межамі Беларусі працэдура адклікання амаль не сустракаецца, а ацэнка ўзроўнай працы дэпутата робіцца падчас наступных выбараў.

► САМАКІРАВАННЕ

КАНДЫДАТ У ДЭПУТАТЫ ЗАРАЗ БОЛЬШ ДАСВЕДЧАНЫ

Чаму дасведчаныя ў мясцовыя саветы ўзровень падрыхтаванасці цяперашніх кандыдатаў? Пра гэта Вольга Хвоін гутарыць з былым дэпутатам Мінскага гарсавета (1990–1996), а таксама сябрамі праўлення Фонду імія Льва Сапегі Аляксандрам Жучковым.

— Я балатаваўся на мінулых выбарах. Разам са мной па акрузе ў выбарах удзельнічала і сябра партыі БНФ Юрась Карэтнікаў — малады і актыўны чалавек. Які вынік галасавання ёсць на самрэч, цяжка сказаць, але яго тады паставілі на другое месца. Сёлета ён зноў балатуеца па ўчастку, дзе я жыву. І я вырашыў, што лепш правяду на вывучанне для маладых людзей, якія вылучаліся ў кандыдаты ў дэпутаты па ўсіх рэгіёнах Беларусі, падзяляюся сваім досведам і ведамі. Агулам

на краіне было прыкладна восем такіх сустэреч.

— *I які ўзровень падрыхтаванасці цяперашніх кандыдатаў?*

— Розны. Канешне, ёсць тыя, хто мае нейкі досвед, а ёсць і з мінімальнымі ведамі. Узровень мінскіх дэпутатаў мне спадабаўся — дасведчаныя людзі, ведаюць, чаго хочуць. У рэгіёнах больш разнамасная публіка. Але нельга патрабаваць высокага ўзроўню падрыхтоўкі кандыдатаў, калі агульная маса людзей мае не-

вялікія паліталагічныя веды, адукацыю ў гэтай сферы. Хаця, калі параўноўваць наш ўзровень у 1990 годзе — тады мы насамрэч мала што ведалі — і цяперашніх кандыдатаў, то ў асноўнай масе яны вышэй за нас. Усё ж многія атрымалі адпаведную адукацыю, былі на стажыроўках за мяжою, ведаюць, што такое самакіраванне ўвогуле, якія яны маюць права і магчымасці ў яго межах.

— *Веды — адно, але магчымасці — зусім іншае. Ці мае абраны дэпутат дзейныя інструменты, мажлівасці, каб рэалізаваць на практицы тое, што абяцаў сваім выбараўцам?*

— Любы дэпутат мае магчымасць выкананаць тое, што абяцаў сваім выбараўцам. Прынамсі ён мусіць да гэтага імкніцца. Канешне, перадвыборчая праграма можа быць крэйху папуляційная, разлічаная на кампанію, завабліванне галасоў. Але заўжды трэба сышодзіць з інтарэсаў выбараўцаў сваёй акругі і суседніх. Нават той узроўень закону аб мясцовым самакіраванні дазваляе актыўнаму дэпутату вырашыць многія праўлемы. За сёнь гадоў падпісалі Еўрапейскую хартыю мясцовага самакіравання.

гарадскога савета было прынятае разнэнне аб бясплатных сняданках у школе. Таксама Мінгарсавет памяняў план развіцця горада не ў бок Шабаноў, а на Захад і Паўднёві Заход, дзе менш выкідаў ад прымесовых прадпрыемстваў. Але ў той час выканкам быў у падпрарадкованні савета. Цяпер, каб мясцове самакіраванне займела паўнавартасныя магчымасці, не хапае толькі палітычныя волі кіраўніцтва краіны. Нашы суседзі даўно перайшлі да агульнаеўрапейскай сістэмы кіравання, падпісалі Еўрапейскую хартыю мясцовага самакіравання.

— *Але ж ёсьці і інструменты, якія абсалютна не працуюць у мясцовыя саветы ўзроўнай Беларусі... Напрыклад, правядзенне рэферэндуму.*

— У Маларыцкім раёне быў прэзідэнт, калі паспрабавалі працесці мясцовы рэферэндум супраць будаўніцтва магістралі з яздзенымі адыхадамі. Але поспеху тая ініцыятыва не мела. Увогуле, працэдура арганізацыі рэферэндуму вельмі складана аbstайлена. Цяпер партыя БНФ хоча дамагчыцца правядзення рэспубліканскага

рэферэндуму па пытанні захавання памеру мытых поштлін на ўвоз у Рэспубліку Беларусь легкавых аўтамабіляў замежнай вытворчасці на ўзроўні 26 лістапада 2009 года. У Цэнтральному выбарчым камісію быў пададзены поўны пакет дакументаў для рэгістрацыі ініцыятыўнай групы па правядзенні рэферэндуму. Рашиэнне ЦВК мусіць прыняць цягам месяца. Паглядзім, што з гэтага атрымаецца, але я ведаю шмат юрдычных момантаў, якія цяжка прысяці пра правядзеніі агульнаеўрапейскага рэферэндуму.

Вельмі складана працесці і сход грамадзян, трэба прасіць у выканкаме адпаведны дазвол. Напрыклад, здараецца нейкая экстранная сітуацыя, і трэба аператыўна прыняць рашиэнне аб выдзяленні грошай на аднаўленне дарогі, моста і г. д. Дык вось я не ведаю праекты, каб дэпутаты аблікаркоўвалі ў такіх выпадках са сваімі выбараўцамі магчымыя варыянты дзеяняў, перш чым яны будуць прынятыя саветам. То, што прымаюць саветы сёня, — гэта зблышага зацвярджэнне рашиэння выканкама.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ДАЙВЕРЫ СУПРАЦЬ ЭКОЛАГАЎ

Марыя КРУК

У Нацыянальным парку «Нарачанскі» дайверы спрабуюць арганізацію адмысловы парк для падводнага плавання. Эколагі б'юць трывогу і папярэджаюць, што задума з'яўляеца «мінай запаволенага дзеяння».

Канфлікт выліўся ў медыйную сферу пасля таго, як у возеры Рудакова, што ўваходзіць у сістэму азёр Нацыянальнага парку «Нарачанскі», затапілі корпус верталёта Мі-2. Арганізатары патлумачылі, што такім чынам ствараеца «падводны парк для апускання з аквалангам падводных турыстаў і гасцей краіны, якія захапляюцца дайвінгам».

Аўтар праекта, інструктар па дайвінгу Алех Карцаў расказаў, што ідэя з верталётам узікла пяць гадоў таму. І сёлетній зімой у пасёлку Нарач падчас нарады па абмеркаванні праекта Дзяржаўнай праграммы развіцця Нарачанскага курортнага рэгіёна на 2011–2015 гады дайверы пропанавалі стварыць падводны парк для апускання з аквалангам на возеры Рудакова.

«Нам даділо добро, каб мы зрабілі цікавую мясціну для пагружэння не толькі беларускіх аквалангісташт, але і гасцей рэспублікі, бо ва ўсім свеце дайвінг вельмі папулярны, — тлумачыць выбар возера Алех Карцаў. — Мы ныні літі большасці беларускіх азёр — специяльна шукалі саме прыгожае для аквалангісташт. У Рудакове найлепшыя ўмовы для пагружэння з аквалангам: вялікая празрыстасць вады, самы прыгожы рельеф дна, многа водарасцей, рыбы. Гэта вялікі прыродны акварыум. Так што для нас Рудакова — гэта эталонны вадаём. А цяпер яшчэ і знакавае возера. У нас ёсьць першы «wreck», як гэта ў дайвінгу называюць. З цягам часу фюзеляж верталёта стане «падводным рыфам», прыцягне ўвагу не толькі рыб, якія яго з задавальненнем заселяць, але і аквалангісташт з Беларусі ды іншых краін».

Возера Рудакова

Ідэя Алеха Карцаў з падводным паркам трывала не толькі на энтузіазме. Пасля таго, як кіраўнік Беларусі падпісаў «Праграму развіцця курортнай зоны Нарачанскага рэгіёна», дайверам выдзелілі пад стварэнне парку ў дадатак да возера 1,5 гектара зямлі на беразе пад будаўніцтва адпаведнай інфраструктуры — гатэлю, комплексу для навучання пачаткоўцаў. Апроч згаданага верталёта на дно возера Рудакова плануеца апусціць яшчэ каля сямі аўтактаў. Што гэта будзе — пакуль не вядома, але размовы ходзяць нават пра затапленне танка Т-64Б. Што праўда, дайверы абяцаюць не толькі жалеззе тапіць, але і развесці ў возеры рыбу, вычысціць яго тэртыторыю ад смецьця.

Аднак эколагі і навукоўцы захапленне Карцаў не падзяляюць. Яны нават накіравалі адмысловы ліст міністру прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і генеральному дырэктару Нацыянальнага парку «Нарачанскі», у якім выказалі свой пратест з народы стварэння ў ахоўваемай зоне такога комплексу для дайвераў. «Возера Рудакова — гэта не толькі адзін з прыгажайших вадаёмаў Нарачанскага рэгіёна. Гэта яшчэ і надзвычай каштоўны ў экалагічным і навуковым дачыненні прыродны аўтакт», — гавораць аўтары ліста.

Яны тлумачаць, чаму нельга ператвараць возера ў сметнік патэнційна небяспечных для экасістэмы возера предметаў: «Рудакова — параўнальна невя-

лікі непраточны вадаём. Корпус верталёта ўтрымлівае значную колькасць такіх металоў, як алюміній, цынк, медзь, свінец і інш. Непазбежны працэс карозіі корпуса прывядзе да ўзбагачэння вады таксічнымі злучэннямі, такім, як солі алюмінія, цяжкіх металоў іншых. Гэтыя злучэнні аказваюць згубнае ўздзеянне на ўсе віды жывёл і раслінных арганізмаў ад бактэрый і водарасцяў да рыб. Такім чынам, затоплены корпус верталёта — гэта міна запаволенага дзеяння, ён уяўляе пагрозу для экасістэмы возера Рудакова».

Навукоўцы звяртаюць увагу, што ў 2008–2009 гадах у Беларускім дзяржаўным універсітэце ў рамках Дзяржаўнай навуковатэхнічнай праграмы «Экалагічнае бяспека» былі выкананыя адмысловыя даследаванні па распрацоўцы «Стратэгіі кіравання экасістэмай возера Рудакова». Але, калі прымалася рашэнне пра затапленне верталёта, нікто не палічыў патрэбным пракансультавацца з навукоўцамі, у выніку было прынятае «абсанлюта не-пісьменнае з экалагічнага пункта гледзішча рашэнне».

Пад гэтым лістом падпісаліся шэраг навукоўцаў з Белдзяржуніверсітета, НАН Беларусі, а таксама дырэктар буйнейшага дайвінг-клуба «Марскі Пегас». Да слова, падпісанты ліста аплююць не толькі да экалагічнага фактару, але і да бясспекі людзей: «Затацленне верталёта на лёгка дасяжнай нырцамі глыбіні ў 10

Паводле слоў Ліхачова, пасля правядзення незалежнай аценкі выявіліся факты нядобра сумленнай падрыхтоўкі аўтакта да затаплення, высветлілася, што фюзеляж верталёта знаходзіцца ў вельмі нездавальняющим стане, і загады Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя не былі выкананыя. Фатаграфіі і відэа, зробленыя яшчэ да моманту апускання, выразна сведчаць пра гэта. Ідэя стварэння штучных рыфаў не новая, у яе ёсьць як прыхильнікі, так і супернікі. Найперш яна патрабуе ўважлівага падыходу ў кожным конкретным выпадку. Што тапіць, дзе тапіць, навошта, што з гэтага атрымаеца і г. д. Не ўсё можна апускаць нават у моры і акіян. І ўжо зусім іншае — закрыты непраточны вадаём, куды «закінулі» тэхніку, якую адслужыла свой век. Хаця больш правільна было бы затапіць адмысловыя канструкцыі з інертных да воднага асяроддзя і яго насельнікаў матэрыялаў», — лічыць Ліхачоў.

На форуме дайвінгу, падводнага палявання і фрыдайвінга www.divers.by (беларускі рэсурс) прэзідэнт Расійскага некамерцыйнага дабрачыннага фонду развіцця падводных экалагічных праграм «Штучныя рыфы» Сяргей Фядотаў выказаў меркаванне, што «стварэнне штучных рыфаў — шлях неадназначны».

«Проблемы с штучнымі рыфамі са смеціем могуць узікнуць не адразу. Амерыканскі пакрышкавы рыф быў прызнаны экалагічнай катастрофай праз 20 гадоў! Расійскія даследчыкі пакрышак толькі праз 5 гадоў убачылі, што ўсе іх старыя марскія жыхары падыхаюць, — даводзіць пра наступствы памылак Фядотаў. — Калі тапіць алюміній у моры, дык там хоць вада праточная, і трущіца будуць толькі рыбы і крабы, якія пастаняна «пасвяціцца» на водарасцях і малюсках, прарослых на самалётах. З замкнёнымі вадаёмамі сітуацыя больш складаная. У азёрах самалёты не ўзлятаюць са дна падчас штурму, але карысна ведаць, што алюміній для тых, хто робіць штучныя рыфы не для экономікі, а для экалогіі, — пракляты матэрыял. А для тых, хто робіць іх дзеля грошей, — нармалёвы».

што адзін з гэтых людзей прыйшоў у Адміністрацыю з такой праблемай: на танку каля Дома афіцэраў знікла таблічка з надпісем «За Радзіму, за Сталіна!». Прасіў Макея аднавіць гісторычную справядлівасць і вярнуць надпіс на месца. Гэтага чалавека прынялі па такой пустой справе, размаўлялі з ім паўгадзіны, а нам адмовіла ва аўдыенцыі! — абураецца Тамара Гулезава.

«Некалькі гадоў мы ходзім па разных інстанцыях, патрабуем, каб нашы справы пераглянулі. Часам усё ж нехта дамагаеца свайго, і тады ці здымаяць авіянаўчаванні з незаконна асуджаных, ці знаходзяць насамрэч вінаватых у злачынстве. Генеральны практор хоць неяк нас прымае, хоць для выгляду, не выдзяляючы на гэта адмыслова часу. У Адміністрацыі прэзідэнта

Уладзімір Макеў

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

ВЫСОКІЯ КАБІНЕТЫ

Напрыканцы сакавіка група грамадзян мела намер патрапіць на прыём да кіраўніка Адміністрацыі презідэнта Уладзіміра Макея. Пра тое, што атрымалася з гэтай задумы, у рэдакцыю напісала Тамара Гулезава.

«Мы ў чарговы раз атрымалі доказ, што Макей — самы недаступны чыноўнік краіны, — гаворыць у сваім лісце Тамара Гулезава, адна з прадстаўніц групы грамадзян, якія патрабуюць судоўага перагляду кримінальных ды

патрапіць чатыры асобы, а правялі іх у будынак праців іншы пад'езд, таму Тамара Гулезава і яе «сябры па няшчасцю» не сутыкнуліся з гэтymi шчасліўчыкамі ва ўладных калідорах. «Мы даведаліся,

шта, як бачыце, нас ігнаруюць. Хаця апошні раз заяву на візіт да Макея падпісалі 67 чалавек, — расказвае жанчына пра метады працы чыноўнікаў. — Мы запісалі ў кнізе «Скарнагаў і прапаноў» Адміністрацыі прэзідэнта свае прэтэнзіі. Аднак я моцна сумняваюся, што насамрэч будзе пра ведзеная нейкай праверка, і, як напісаны ў дырэктыве кіраўніка Беларусі «Аб мерах па далейшай дэборакратызацыі дзяржаўнага апарата», вінаваты будзе прыцягнуты да адказнасці «ажно да вызвалення ад здзімаемай пасады». Увогуле, у нас стан работы з грамадзянамі фармальна лічыцца адным з асноўных крытэраў ацэнкі дзейнасці дзяржаўных органаў, ёсьць асаблівы статус калектыўных зваротаў, але колькі не кажы народу «халва», саладзея ад гэтага не становіцца».

З НАГОДЫ

Барыс Кіт: Я ЗАЎЖДЫ НАЗЫВАЎ СЯБЕ БЕЛАРУСАМ

◀ Працяг.
Пачатак У №13.

Генадзь КЕСНЕР

6 красавіка споўнілася 100 гадоў самаму знакамітаму беларусу свету — выбітнаму навукоўцу і грамадскому дзеячу Барысу Кіту. Пры канцы сакавіка ў Франкфурце-на-Майне (Германія), дзе сёння жыве чалавек-легенда, з юбілярам сустрэліся рэдактар навін парталу TUT.BY Кастусь Лашкевіч і карэспандэнт «Новага часу» Генадзь Кеснер. Гутарка з Барысам Кітом доўжылася амаль дзве гадзіны. Сёння вашай увазе — працяг гэтага інтэрв'ю.

— **Барыс Уладзіміравіч, яшчэ за тымі, савецкімі часамі, ці адсочвалі Вы, што адбываеца ў Беларусі? Ці падтрымлівалі контакты са сваякамі, якія засталіся тут?**

— Весь час сачыў. Я ездзіў нават у Беларусь у 1990-х гадах. Тады яшчэ спадар Шушкевіч кіраваў — вось на фотаздымыку ён сядзіць — ён прыязджаў да мяне. Мяне тады надзвычай добра прымалі ў Беларусі. Я яшчэ ездзіў тады ў Маладзечна, дзе сабраліся ўсе мае былыя вучні, мяне вельмі добра сустракалі. Я паехаў у Горадню, у Наваградак, у Карэлічы — і паўсюль мяне цудоўна спатыкалі (смяеца).

— **Тады было такое нацыянальнае адраджэнне, усё ўздымалася, праводзіліся рэформы. На Вашу думку, чаму ўсё гэта не атрымалася? Чаму ўсё так хутка згасла?**

— Таму што да ўлады прыйшлі іншыя людзі. А чаму так адбылося? Траба спытацца ў цяперашніх вышэйшых уладаў: чаму вы так робіце? А яшчэ, я думаю, быў вось Савецкі Саюз, які называўся «імперый зла», дык яшчэ засталіся яго парэшткі. Гэта такая «адрыжка» ад мінулага...

— **Вы ўсё жыццё імкнуліся гуртаваць беларусаў, дзе б ни знаходзіліся. Да вайны на Бацькаўшчыне працавалі ў гімназіях, ядналі беларускае школьніцтва, а потым ужо ў ЗША фактычна пабудавалі супольства ў Саўт-Рыверы. Вы цікавіцца гісторыяй, дык чаму, на Вашу думку, у беларусаў працэс нацыястварэння пайшоў не так імкліва, як у суседзіяў — палякаў, літоўцаў, тых жа ўкраінцаў?**

— Беларусаў стагодзіні таўкі і злева, і справа. І яны не змаглі супрацьстаяць. Проста психалогія такая стварылася ў беларусаў. Беларусы — іншы народ, асобны ад літоўцаў ды іншых, ён больш мяккі, чалавечны, а іншыя — больш

энергічныя, бадзёрыя і агрэсіўныя. Напрыклад, параўнаць, як захоўваліся беларусы пры немцах, і як — літоўцы і астатнія. Беларусаў не можна абвінаваціць, што яны забівалі габрэяў. А ўсе іншыя народы рабілі гэта ці даламагалі тое рабіць. Салжаніцын напісаў дзве кнігі, дзе ёсць ўсё, нават рапарты галоўнага нямецкага камандавання ў Беларусі, якое піша ў Берлін: што з гэтымі беларусамі? Яны нам не дапамагаюць. Пытаемся, чаму вы не забіваеце габрэяў? Вось гэта траба адзначыць як вельмі добрую і вялікую якасць беларусаў, што іх не можна абвінаваціць у бесчалавечнасці. Таму я ганаруся, што я — беларус, што мы ніколі не быў забойцамі.

— **Тут быў Васіль Быкаў, з якім Вы сі bravалі, ён пісаў шмат успамінаў пра Вас. Ён вельмі песімістычна глядзеў на будучыню Беларусі. А як Вам бачыцца перспектыва Беларусі? Застанецца Беларусь незалежнай, выжыве беларускі народ?**

— Я думаю, што выжыве. Ужо не тыя часы, што калісьці быў, і вось гэта моладзь, хаця б яе частка, якая ўзгадавалася, яна стала элітай, і яна не дапусціць, каб Беларусь згінула. Вы гэтага не дапусціце! (смяеца).

— **А якое ў Вас асабіста засталося ўражанне ад Васіля Уладзіміравіча Быкава, ад таго часу, які Вы правялі з ім, ад гутарак?**

— Ён не толькі пісьменнік, але і працяк Беларусі. Ён быў майм найвялікшым беларускім сябрам, ён ведаў ўсё. Я яго з пачатку асабіста не ведаў. І рагтам мне дасылае книгу — чужы чалавек! — «У тумане». І піша: «Найпершаму беларусу ў свеце» (смяеца). Ён мяне страшэнна многа дапамог, на Беларусі таксама, бо мяне тады яшчэ ў Беларусі не ведалі так добра. А тут сам Быкаў кажа пра мяне: гэта самы першы беларус на свеце!

Цэлы год мы спатыкаліся з Васілем кожны дзень. Мы разам ездзілі па ўсёй Германіі, я яму, майму вялікаму сябру, даў тут усе магчымасці. Ён пісаў пра мяне аповеды, і гэта быў самы найцікавейшы год у майм жыцці. Мы з ім нават у Францыю, у Парыж з'ездзілі. Я спрабаваў яму дапамагчы ўсім, чым толькі мог. Мы спатыкаліся вось тут, у гэтай кватэрцы, у аповедах пра гэта ўсё сказана.

— **Пра галоўныя дасягненні Вы ўжо сказали. А ці ёсць нешта такое, што не атрымала ся, але што Вы б вельмі хацели зрабіць?**

— Асаблівых няўдач не было. Я быў здольным вучнем, я граў на скрыпцы, быў мастаком, але пазней ўсё прапала, бо трэба было рабіць нешта канкрэтнае. І вельмі добра, таму што я пайшоў у гімназію, скончыў матэматыку, і матэматыка мяне выцягнула. А каб я заняўся гісторыяй, то мыў бы посуду рэстаранах Нью-Йorka замест таго, каб працаўцаў на Месяцовым праекце. Гісторыя таксама цікавая рэч, так што выбачайце, але тады быў патрэбны канкрэтныя наўку, не гуманітарныя, а дакладныя. На гэтым я і выехаў.

Але я страшэнна люблю гісторыю, увесь час кажу пра гэта. У Наваградскай гімназіі я быў лепшым вучнем па гісторыі. Прыходзіць настаўнік, пытаемся ўсіх-усіх, ніхто не ведае. А цяпер запытаемся спадара Кіта (смяеца). Бо спадар Кіт заўжды адкажа...

Я распавяду, як я запісваўся ў Віленскім універсітэце. Я прыйшоў і хацеў запісанацца на гісторыю. А каля аженца, дзе ішоў запіс на гісторыю, стаіць сто чалавек! А направа, каля матэматычнага аженца, стаіць пяць чалавек. Думаю, а хто яго ведае, можа мяне тут і не прымуць, пайшоў запісанацца туды і зрабіўся матэматыкам (усміхаецца).

— **Барыс Уладзіміравіч, Вы сядзелі і за палякамі, і за нацыстамі. Была небяспека, што Вас расстраліяць...**

— Трыццаць дзён, кожны дзень, я чакаў расстрэлу. Кожны дзень нагоняць трыццаць чалавек і ноччу расстраліяць дваццаць пяць. А мяне яшчэ пакідаюць. Я трывалі разоў паміраў. Пазней мяне перавялі з Глыбокага ў Вілейку, у галоўную гестапаўскую турму. Кожны раз высыплялі, што за чалавек, трэба яго ўжо расстраліць ці не. Самае

галоўнае абвінавачнне было — сувязь з партызанамі, тады ўсе такія абвінавачні былі.

А ў Вілейцы быў такі нямецкі гебіт-камісар. Усе нямецкія камісары мелі беларускіх дарадчыкаў, бо яны нічога не разумелі, што да Беларусі. І якраз у гэтага гебіт-камісара Шмідта быў дарадчыкам Кастусь Касяк — мой вучань. Як ён даведаўся, што мяне прывезлі ў ланцугах, ён грукаўся да ўсіх уладаў і ўрэшце дабіўся майго вызвалення.

Гэтыя трываліць дзён былі самыя страшныя ў майм жыцці. Нас загналі ў Глыбокім у нейкі падвал — нават не ў турму, — там была маленькая печачка, якая ўвесь час курэла і выядала вочы. Вошы поўзалі цэлымі струменямі! Мне ўспамінаюца некаторыя людзі. Напрыклад, адзін настаўнік, якога пасадзілі за сувязь з партызанамі. Я з ім вельмі пасябраўаў. Адным разам ён мне кажа: слухайце, спадар Кіт, я адчуваю, што мяне сёння

ноччу расстраліяць. А ў яго быў такія прыгожыя бліскучыя галянішчы — боты. Кажа: «Я вам падару боты». Я адказваю: «Што вы?! Хто вас расстраліяе? Я ніколі не пайду на тое, каб узяць у вас боты». А ноччу яго ўзялі і расстралілі. Потым бачу — цэлы воз вонраткі, а наверсе яго боты — парэзаныя, ён іх парэзай, каб немцам не дастатліся... Страшэнна было, дрэнна... Мучылі нашых бедных людзей, немцы страшэнна баяліся партызанаў, таму і забівалі нашмат больш няявінных людзей, чым вінаватых.

Яшчэ адзін чалавек сядзеў са мной, якога потым расстралілі. Ён распавёў: прыйшлі партызаны, зіма, а ён жыў каля чыгуначнай калейкі. Партызаны не ўсе быў цудоўныя. Многія мелі прошласць нецікавую. Бо Калінін ездзіў і вызваліў турэмшчыкі. Маўляў, калі пойдзеце ў партызаны, вызвалім вас з турмы. Вось такія быў тып людзей. Яны хамілі, рабілі горшас. Дык гэтыя людзі падклалі бомбу пад рэйкі. А зіма, снег, і сляды акурат прывялі да хаты гэтага чалавека, нямецкі патруль прыляпіце і па слядах адразу яго арыштаваў. І расстралілі гэтага чалавека. Вось што мы перажылі...

— **Барыс Уладзіміравіч, у Наваградку два гады таму быў заснаваны ваш музей. Для Беларусі гэта выключная з'ява, калі адчыняюць музей пры жыцці чалавека. Як вы ўспрынялі гэты факт?**

— З вялікім задавальненнем (смяеца). Я баюся, каб яго толькі не зачынілі. Дасыць Бог, не зачыніць. Музей — гэта гісторыя народа, гэта ёсць найлепшая школа, дзе вучачы гісторыи. Музей — гэта каштоўнасць народа, і я хацеў бы, каб гэтая каштоўнасць засталася. Я ўжо паміраю, мne ўжо мала засталася, але я цешуся, што ўсё, што ў музеі ёсць, засталенца беларускаму народу.

Заканчэнне будзе

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

19 КРАСАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

1
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.30 У свеце матараў.

09.05 Nota Bene.

09.35 «Зорнія танцы». Мужчынскі сезон.

11.00 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

12.10 Прывідніцкая камедыя «Выспа Нім» (ЗША).

13.45 OFF STAGE LIFE.

14.05 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Культурныя людзі.

15.55 Здароўе.

16.20 Серыял «Агні вялікага горада».

17.20 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

18.25 Відэофільм АТН «Прабач мянэ».

18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.25 «КЕНО».

19.30 «Арэна».

19.55 Ток-шоу «Ход у адказ».

21.00 Панарама.

21.55 Адмысловы рэпартаж АТН «Два квадратныя метры».

22.05 Вострасюжэтная ваенна драма «Застава Жыліна» (Расія).

23.10 Фантастычны серыял «Героі-3» (ЗША).

00.10 Дзень спорту.

H
06.00, 09.00 Нашы навіны.

06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контуры.

10.10 Фільм «Фота маёй дзяўчыны».

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Фота маёй дзяўчыны». Працяг.

12.00 «Малахаў+».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Віёла Тараканава. У свеце злачыннага запалу». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 АТН прадстаўляе: «Mіс Беларусь - 2010».

18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.

19.00 Чакай мянэ.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоу «Выбэр».
22.00 «Застаца ў жывых». Шматсерыйны фільм. IV-ы сезон, 10-я серыя.

23.00 Нашы навіны.
23.15 Навіны спорту.
23.20 «Злачынствы стагоддзя».

23.55 «Жанатыя... з дзецымі». Шматсерыйны фільм.
00.40 Нашы навіны.
00.55 Навіны спорту.

TB
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзень».

09.35 «Вялікі сняданак».
10.05 «Пляц гісторый».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Мачаха». Серыял.

13.50 «Зорнія рынг».
15.00 «Вялікі горад».

15.40 «Гарачы лёд».

16.05 «Культурнае жыццё».

16.50 «Дабро пажаліца».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».

20.20 «Добры вечар, моляня».

20.40 Фільм «Жыццё на дваіх». Расія-Украіна, 2009 г.

22.55 «Сталічны футбол».

23.25 Фільм «Браты Грымы». ЗША - Вялікабрытанія - Чэхія, 2005г.

aq
07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.30 У гэты дзень.

09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.40 Вострасюжэтная драма «Штармавое папярэджанне» (СССР).

12.10 «Пра мастактва».

12.35 Школа рамонту.

13.35 Прыгодніцкая анимацийны фільм «Сакрэт нінзя» (Францыя).

15.05 Пазакласная гадзіна.

15.20 Бухта капітанаў.

16.00 Тэлебарометр.

16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

17.20 ПРОСТАЯ ПРАКТИКАВАННІ З Ю.Афанасьевым (Расія).

18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

19.05 Дэтэктывная камедыя «Людзі Шпіка» (Расія).

20.05 Беларуская часіна.

21.15 Кальханка.

21.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

22.10 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.

23.05 Хакей. Формула гульни.

23.35 Крымінальная камедыя «Патруль» (Расія).

Россия
07.00 «Канструктар мары». Глеб Лазіна-Лазінскі. Дакументальны фільм.

07.45 Дэтэктыв «Агарова, б.».

09.20 Тэлесерыйл «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Ранішняя пошта».
10.45 Фільм «Падвойная пастка».
13.15 Камедыя «Лэдзі на дзень».
13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.30 Камедыя «Лэдзі на дзень».

16.00 «Пакой смеху».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыйл. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыйл «Аднойчы будзе каханне».

20.25 Тэлесерыйл «Іван Грэзны». Расія.

22.20 Тэлесерыйл «Дворык».

22.55 «Два бакі адной Ганны».

23.50 «Нічога асабістага».

00.05 Навіны - Беларусь.

00.15 «Весткі».

00.35 Прэм'ера. «Гарадок».

NB
07.00 Сёння.

07.05 Канал «Сёння раніцаі».

08.25 «Програма Максімум».

09.25 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

10.00 Сёння.

10.20 «Сярэдні клас».

10.50 «Кулінарны паядынак».

11.55 Дэтэктывы серыял «Шпікі».

13.00 Сёння.

13.30 Вострасюжэтны серыял «План Б».

15.10 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».

16.00 Сёння.

16.25 Дэтэктывы серыял «Вісякі».

18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.30 «Дээтэктывы серыял «Кодэкс гонару».

21.35 Серыял «Ментоўскія вайны».

23.25 Сёння.

23.50 «Сумленны панядзелак».

00.40 «Школа зласлоўя».

00.45 Аб'ектуў.

БЕЛСАТ
09.30 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

10.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 3.

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 4.

15.00 Дэмакратыянаштодзен: «Еўрапеагіёны».

19.20 Гісторыя пад знакам Пагоні.

19.30 «Прыгоды Ціўкі», мультсерыйл.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

21 КРАСАВІКА, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.50 Дзялінне жыццё.
08.35 Сфера інтэрасаў.
09.05 Дэтэктыв «Апостал» (Расія).
10.05 Серыял «Агні вялікага горада».
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.40 Відэафільм АТН «Петрыкаўская адысея» цыклу «Зямля беларуская».
12.10 Дэтэктывна-меладрама «Сіняя бараўда» (Украіна).
14.05 Дак. фільм «Беларускае кіно: асацыяцыі Алега Сільвановіча» (БТ).
14.30 Храніальна-дакументальны цыкл «Нябачы фронт» (Беларусь).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Альманах «Вандравання».
15.50 Дэтэктывны серыял «Сяброўка адмысловага прызначэння» (Расія). 1-я серыя.
16.50 Серыял «Агні вялікага горада».
17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
19.30 «КЕНО».
19.35 Відэафільм АТН «Я буду гаварыць».
19.50 Дэтэктыв «Апостал» (Расія).
21.00 Панарама.
21.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Паўфінал. Баварыя - Ліён. Прамая трансляцыя.
00.05 Дзень спорту.

- 11.50 «Ералаш».
- 12.00 «Малахаў +».
- 13.00 Нашы навіны.
- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Зразумець. Прабачыць».
- 13.40 «Модны прысуд».
- 14.45 «Кантрольны закуп».
- 15.15 «Віёла Тараканава. У свеце злачынства запал».
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 Прэм'ера. «Заручальны пярсцёнак».
- 16.50 Шматсерыйны фільм.
- 17.05 «Хай кажуць».
- 18.00 Нашы навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 Камедыны серыял «Мая выдатная няня».
- 19.00 «Слова жанчыне».
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Прэм'ера. «Цыганкі».
- 22.15 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
- 23.10 Нашы навіны.
- 23.25 Навіны спорту.
- 23.30 «Документальны дэтэктыв».
- 00.05 «Жанатыя... з дзецым».
- 00.50 Нашы навіны.
- 01.05 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
- 06.10 «Міншчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 08.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!».
- 09.30 «Аўтапанарама».
- 10.00 «Ляць гісторый».
- 10.40 «Анёл-захавальнік».
- 11.30 «Далёкія сваякі».
- 11.40 «Званая вячэра».
- 12.35 «Мачаха».
- 13.50 «Дэтэктывная гісторыя».
- 14.40 «Свая каманда».
- 15.35 «Водбліскі».

22 КРАСАВІКА, ЧАЦВЕР

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.40, 11.50 Дзялінне жыццё.
08.45 Адмысловы рэпартаж АТН «12+1».
09.05 Дэтэктыв «Апостал» (Расія).
10.00 Меладраматычны серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
10.50 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
11.35 «OFF STAGE LIFE».
12.10 Меладрама «Толькі вярніся».
13.45 Дак. цыкл «Фартыфікацыя».
14.30 Храніальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Уласнай персонай.
15.55 Дэтэктывны серыял «Сяброўка адмысловага прызначэння» (Расія).
16.55 Меладраматычны серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
17.50 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
18.50, 00.05 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «КЕНО».
19.30 Сфера інтэрасаў.
19.55 Дэтэктыв «Апостал» (Расія).
21.00 Панарама.
21.55 Актуальнае інтэрв'ю.
22.10 Прэм'ера! Дакumentальны цыкл «Вялікая вайна» (Расія - Украіна) Фільм «Барбароса».
23.05 Вострасюжэтная ваенная драма «Застава Жыліна» (Расія).
00.10 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне».
- 10.00 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
- 06.10 «Міншчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 08.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!».
- 09.30 «Я-вандроўца».
- 10.00 «Ляць гісторый».
- 10.40 «Анёл-захавальнік».
- 11.30 «Далёкія сваякі».
- 11.40 «Званая вячэра».
- 12.35 «Мачаха».
- 13.50 «Фантастычныя гісторыі».
- 14.40 «Свая каманда».
- 15.40 «Водбліскі».
- 16.50 «Добры дзень, доктар!».

- 16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
- 17.20 «Міншчына».
- 17.30 «Званая вячэра».
- 18.30 «Мачаха».
- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, маляня».
- 20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзембель непазбежны!».
- 21.30 Прэм'ера! «Водбліскі».
- 22.55 «Мінск і мінчане».
- 23.25 «Рэпарцёрская гісторыя».
- 23.50 Фільм «Пузырь».

- 07.00 ЛАДная раніца.
- 08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
- 08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 У гэты дзень.
- 09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 10.45 Дэтэктывная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
- 11.45 Рэпарцёр «Беларускай часіны».
- 12.30 Спорт-кард.
- 13.00 Хакей. Чэмпіянат свету U-18. 1/4 фіналу.
- 14.55 Мультфільм.
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Лабірінты: Бенедыкт Дыбоўскі.
- 15.50 Медычныя таямніцы.
- 16.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.25 Прастыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).
- 18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 19.05 Дэтэктывная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
- 20.10 Беларускай часіна.
- 21.15 Кальханка.
- 21.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
- 22.10 Хакей. Чэмпіянат свету U-18. Гаўфінал.

- 07.00 «Гарадок».
- 08.00 «Гукавая дарожка «Маскоўскага камсамольца» у Лужніках».
- 09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
- 10.10 «Кошт перамогі. Генерал Гарбатаў».

Дакumentальны фільм.

- 17.20 «Міншчына».
- 17.30 «Званая вячэра».
- 18.30 «Мачаха».
- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, маляня».
- 20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзембель непазбежны!».
- 21.30 Прэм'ера! «Водбліскі».
- 22.55 «Асабісты інтэрс».
- 23.25 «Аўтапанарама».
- 23.45 Фільм «Паглядзі на мяне».

- 07.00 ЛАДная раніца.
- 08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
- 08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.35 У гэты дзень.

- 09.40 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 10.45 Дэтэктывная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
- 11.50 Экспедыцыя.
- 12.15 Бітва экстрасэнсаў.

- 13.20 Хакей. Чэмпіянат свету U-18. Гаўфінал.
- 15.20 Пазакласная гадзіна.
- 15.35 Жывы гук.

- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.20 Прастыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).
- 17.55 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

- 18.15 Хакей. Турнір чатырох. Беларусь-Славакія.
- 21.20 Кальханка.

- 21.40 Пасоўванне.
- 22.00 Футбол. Ліга Еўропы. Паўфінал.

- Атлетыка-Ліверпуль. Прамая трансляцыя.
- 00.00 Час футбольу.

- 00.30 Футбол. Ліга Еўропы. Паўфінал.
- Гамбург-Фулхем.

- 07.00 «Раніца Расіі».
- 09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
- 10.10 «Хто заплатіў Леніну? Таямніца стагоддзя».
- 11.00 Весткі.

- 11.00 Весткі.
- 11.25 Тэлесерыял «Іван Грэзны». Расія.
- 13.05 «Гарадок».
- 13.20 «Кулагін і партнёры».
- 13.50 Навіны - Беларусь.
- 14.00 Весткі.
- 14.25 «Два бакі адной Ганны».
- 15.15 Тэлесерыял «Я шпік».
- 16.05 Прэм'ера. «Аб самым галоўным».

- Ток-шоу.
- 16.50 Навіны - Беларусь.
- 17.00 Весткі.
- 17.15 «Кулагін і партнёры».

- 17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал».
- 18.00 Тэлесерыял «Водбліскі». Серыя, 2009 г.
- 18.50 Навіны - Беларусь.
- 19.00 Весткі.

- 19.30 Прэм'ера. «Аднойчы будзе каханне».
- 20.00 «Весткі+».
- 20.20 Прэм'ера. «3 герояў - у здраднікі».

- Власаўцы».
- Дакumentальны фільм.

- 08.35 «Следства вялі...».
- 09.20 «Іх нормы».
- 10.00 Сёння.

- 10.20 «Сярэдні клас».
- 10.55 «Дачны адказ».
- 11.55 Дэтэктывны серыял «Шпікі».

- 13.00 Сёння.
- 13.30 Серыял «Таксістка».
- 15.05 «Галоўная дарога».

- 15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
- 16.00 Сёння.
- 16.30 Дэтэктывны серыял «Вісякі».

- 18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
- 19.00 Сёння.
- 19.35 Прэм'ера. Дэтэктывны серыял «Кодэкс гонару».

- 21.40 Дэтэктывны серыял «Ментоўскія войны».
- 22.25 Сёння.
- 23.50 «Познанія гутарка».

- 00.30 «Першая кроў».

- 23.25 Сёння.
- 23.50 «Алтар Перамогі».
- 00.35 «Асаўліва небяспечны!».

- 09.30 Аўтаспорт. Сусветная серыя Рэно. Альканіс (Іспанія). Агляд.
- 10.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.
- 10.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 5.

- 12.00 Веласпорт. Велагонка Ф

23 КРАСАВІКА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.05, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05 Зона X.
07.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.30 Дзялівое жыццё.
08.10 Зона X.
08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
08.35 Сфера інтэрасаў.
09.05 Дэтактыў «Апостал» (Расія).
10.00 Меладраматычны серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
10.50 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
11.40 Актуальнае інтэрв’ю.
11.50 Дзялівое жыццё.
12.10 Дакументальны цыкл «Вялікая вайна» (Расія - Украіна). Фільм «Барбароса».

13.10 Канцэрт «Мінск-Вена. Фінал Дзеяція». 15.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Шпілька.
15.55 Дэтактыўны серыял «Сябровука адмысловага прызначэння» (Расія).
16.55 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».

18.05 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
19.15 Навіны рэгіёна.
19.25 «КЕНО».
19.30 «Зона X. Вынікі тыдня».
19.55 Дэтактыў «Апостал» (Расія).
21.00 Панарама.

21.55 Дакumentальны цыкл «Вялікая вайна» (Расія - Украіна). Фільм «Бітва за Москву».
22.55 Вострасюжэтная ваенна драма «Застава Жыліна» (Расія).
00.00 Прэм’ера. Гістарычна драма «Катынь» (Польша).
01.55 Дзень спорту.

06.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.00 Нашы навіны.
09.05 «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.
10.00 «Крэм». Шматсерыйны фільм. Заключная серыя.

11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне». Беларусь.
11.50 «Ералаш».

12.00 «Малахай +».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 Тэорыя неверагоднасці.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 Прэм’ера. «Заручальны пярсцёнак».

Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Звароты адлік».
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм’ера. «Цыганкі». Шматсерыйны фільм. Заключная серыя.
22.15 «Хвіліна славы».
00.15 Наша «Белараша».

00.50 Нашы навіны.
01.05 Навіны спорту.

16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Асабісты інтэрас».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Мачаха». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.35 Фільм «Хлопчык у дзяўчынцы».

Канада-Вялікабрытанія, 2006г.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «Гарачы лёд».
23.25 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.05 Фільм «Сутыкненне з каметай».

01.45 «Сакрэтныя матэрыйялы». Серыял.

11.00 Весткі.
11.25 Тэлесерыял «Іван Грозны». Расія, 2009 г.
13.05 «Гарадок».

13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.25 Прэм’ера. «Два бакі адной Ганны».

Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
15.15 Тэлесерыял «Я шпік».
16.05 Прэм’ера. «Аб самым галоўным».

Ток-шоў.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм’ера. «Кармеліта. Цыганскі запал».

Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Прэм’ера. Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

Расія, 2009 г.
20.25 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.

22.20 Навіны - Беларусь.
22.30 Фільм «Вакацыі кахання».

Расія, 2008 г.
00.20-01.30 Фільм «Апошні жулік».

07.00 Сёння.

07.05 Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».

08.30 «Алтар Перамогі».

09.20 «Асабліва небяспечны!».

10.00 Сёння.

10.20 «Сярэдні клас».

10.55 «Лінія добраў дзеня».

11.50 Дэтактыўны серыял «Шпік».

13.00 Сёння.

13.30 Серыял «Таксістка».

15.10 «Фатальны дзень».

15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.00 Сёння.

16.20 Дэтактыўны серыял «Вісякі».

18.20 «Куды адводзяць дзяцінства...»

Відэофільм.

19.00 Сёння.

19.35 «Следства вялі...».

20.25 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».

20.55 Прэм’ера. «Формула кахання».

22.20 Прэм’ера. «Суперстар» прадстаўляе:

«Жана Агузара. Апошні канцэрт на Зямлі».

09.15 Містычны трэлер «Дом начных зданій».

09.30 Веласпорт. Велагонка Флэш Валонь. Бельгія.

10.25 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.

10.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 6.

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 7.

15.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 6.

16.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 7.

19.30 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацияя краін-удзельніц. Часопіс.

20.00 Футбол. Еўрагалі. Навіны.

20.10 Самыя моцныя людзі планеты. Турнір Giants Live. Ставангер (Нарвегія).

21.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 7.

00.00 Самыя моцныя людзі планеты. Турнір Giants Live. Польшча.

01.00 Экстремальная віды спорту. Free Ride Spirit. Вербье (Швейцарыя).

01.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 7.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.05 «Ранча Піковая Сямёрка», серыял.

17.30 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

18.15 Форум (ток-шоў): «Чарнобыль у нашых сэрцах».

19.00 Еўрапейскі Звяз без сакрэтаў: «Еўразвяз змагаецца з голадам».

19.20 «Прыгоды Цікі», мультсерыял.

19.30 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Німецкая хвайля»).

19.55 Дакumentальная гадзіна: «Восем месцаў. Вандроўка ў Афганістан», дак. фільм, 2006 г., ЗША.

21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

21.20 Госць «Белсату».

21.35 Невядомая Беларусь: «Дарога да пекла. Атрут», дак. фільм, 2008 г., Беларусь: ч. 3.

22.05 «Ніжэй за лінію Казярога», маст. фільм, 1983 г., Аўстралия.

23.40 Аб'ектыў.

21.20 Госць «Белсату».

21.35 Невядомая Беларусь: «Дарога да пекла. Атрут», дак. фільм, 2008 г., Беларусь: ч. 3.

22.05 «Ніжэй за лінію Казярога», маст. фільм, 1983 г., Аўстралия.

23.40 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

09.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 7.

11.00 Футзала. Кубак УЕФА. 1/2 фіналу. Лісабон (Партугалія).

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 8.

15.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 7.

16.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 8.

19.30 Спартовая гімнастыка. Чэмпіянат Еўropy. Мужчыны. Камандныя спаборніцтвы. Бірмінгем (Вялікабрытанія). Фінал.

21.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 8.

00.00 Баявія мастацтвы. Байцоўскі клуб. Dynamite / Slamm 6 Галандыя.

02.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 8.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.05 Мойнік (лінгвістычна праграма).

17.10 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

17.55 Аблічча таталітарызму: «Падзенне жалезнай заслоны», 2009 г., Германія: 2 серыя, «Аўбінаваўца Чайшаску».

18.50 Тыдзен з радыё «Свабода».

19.25 «Прыгоды Цікі», мультсерыял.

19.35 Еўропа сέння.

20.05 «Бульбаны», мультсерыял.

20.20 Басанож на свеце (спазнаваўчая праграма).

20.40 ПраСвет.

21.00 Аб'ектыў (галоўнае

25 КРАСАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

07.40 Анімацыйны дэтктыў «Праудзівая гісторыя Чырвонай Шапкі» (ЗША).

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.05 «Арсенал».

09.35 «Зброя». Цыкл документальных фільмаў (Беларусь).

09.50 Альманах вандравання.

10.15 Культурныя людзі.

10.50 У свеце матараў.

11.25 Nota Bene.

12.10 Кінаапавесць «А зорыі тут ціхія...» (СССР). 2-я серыя.

13.55 Дакументальны цыкл «Вялікая война» (Расія - Украіна). Фільм «Блакада

Ленінграда».

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Відэофільм АТН «Беларускі біятлон. Парураўка на вецер».

15.55 «У чаканні Мундыяля». Дзённік чэмпіянату свету па футболе-2010.

16.20 «Футбол. Ліга чэмпіёнаў». Відэачасопіс.

16.55 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).

18.00 Суперлато.

19.15 Дакumentальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

20.30 «Спортплато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

20.50 «КЕНО».

21.00 «У цэнтры ўвагі».

22.10 Дакументальны цыкл «Вялікая вайна» (Расія - Украіна). Фільм «Сталінград».

23.05 Ваенная драма «Разжалаваны» (Расія)

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».
- 08.00, 09.00 Нашы навіны.
- 09.05 Нядзельная пропаведзь.
- 09.20 Камедыйныя серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.
- 09.55 «Шалапутныя нататкі».
- 10.15 Пакуль усе дома.

- 07.15** Дабравест.
- 07.45** Мір вашай хаце.
- 07.55** Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».
- 08.20** Кінааповесць «Мы смерці глядзелі ў твар» (СССР).
- 09.45** Школа рамонту.
- 10.50** Медычныя таямніцы.
- 11.40** Кінаспробы.
- 12.00** Бухта капітанаў.
- 12.40** «Правы чалавека».
- 12.55** Хакей. Турнір чатырох. Германія-Славакія. Прамая трансляцыя.
- 15.15** Гаспадар.

15.45 Пасоўванне.

16.00 Дакументальны цыкл «Неверагодныя гісторыі қахання» (Украіна).

16.55 Хакей. Турнір чатырох. Беларусь-Швейцарыя. Прамая трансляцыя.

19.20 Нашы тэсты.

19.55 Экспедыцыя.

20.30 Тэлебарометр.

20.50 Смешная часіна.

21.30 Рамантычна камедыя «Алекс і Эма» (ЗША).

23.25 Свая музыка. Працяг.

23.55 Пасоўванне.

23.25 Свая музыка. Працяг.

23.55 Пасоўванне.

07.00 «Здабытак рэспублікі».
07.30 Фільм «Чырвоны лотас». Расія, 2009 г.
09.10 Фільм «Каханнэ на сене». Расія, 2010 г.
11.00 Весткі.
11.10 «Сам сабе рэжысёр».
12.10 Фільм «Афёра Цэпліса».
14.00 Весткі.
14.10 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяня».
14.50 Прэм'ера. «Расія супраць Гітлера». Белграрад. Документальны фільм.
15.20 Фільм «Жаўрук».
17.20 Прэм'ера. «Аншлаг і Кампанія».
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі тыдня.
20.05 «Сумленны дэтэктыў».
20.45 Прэм'ера. «Танцы з Зоркамі». Сезон - 2010.
23.45 Навіны - Беларусь.
23.55 «Алмісковы і кэрзагірант».

НТВ

07.40 Мультфільм.
08.00 Сёння.
08.20 «Дзікі свет».
08.50 «Іх норавы».
09.25 «Ямо дома!».
10.00 Сёння.
10.20 «Въратавальнікі».
10.50 «Асабліва небяспечны!».
11.25 «Першая кроў».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сёння.
13.20 Прэм'ера. Праект «У пошуках Францыі».
14.15 Прыгодніцкая фантастыка «Таямніцы Бермутскага трохкунтніка. Фільм -3».
16.00 Сёння.
16.25 Прэм'ера. Дэтэктывны серыял «Адвакат».
17.20 «І зноў добры дзень!».
18.25 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тýдзень».
19.00 Сёння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардэчнае прызнаннне».
20.30 Прэм'ера. Дэтэктывны серыял

09.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 8.

11.00 Марафон. Лондан.

14.00 Супербайк. Чэмпіянат свету.

14.15 Суперспорт. Чэмпіянат свету. Асэн (Нідэрланды).

15.00 Веласпорт. Велагонка Льеж-Бастон-П'єж. Бельгія.

18.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 9.

19.00 Спартовая гімнастыка. Чэмпіянат Єўропы. Мужчыны. Бірмінгем (Вялікабрытанія). Фінал.

20.00 Супербайк. Чэмпіянат свету. Асэн (Нідэрланды). Заезд 1.

20.30 Супербайк. Чэмпіянат свету. Асэн (Нідэрланды). Заезд 2.

21.00 Мотаспартыўны часопіс.

21.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 9.

00.00 Бокс.

01.00 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.

01.05 Футзала. Кубак УЕФА. Лісабон (Партугалія). Фінал.

02.15 Мотаспартыўны часопіс.

17.05 Прэс-экспрэс (агляд мядвыяў).

17.20 Гісторыя пад знакам Пагоні.

17.30 «Арол: крымінальная сага», серыял.

18.30 «Белы ветразь над Прыпяццю», дак. фільм, 2009 г., Беларусь.

19.30 «Прыгоды Ціукі», мультсерыял.

19.40 «Стараадаўнія інструменты Беларусі», дак. фільм, 2007 г., Беларусь: ч. 2.

20.00 Басанож па свеце.

20.30 Акно ў Еўропу.

21.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

21.30 Фільматэка майстроў: «Нявеста пріпратала» драма, 1969 г., Францыя.

23.00 Тыдзень у «Аб'ектыве»

Шаноўныя чытачы!

**Газета «Новы час» працягвае падпіску.
Падпісацца можна на перыяд ад 1 месяца
да 1 года праз пошту або праз банк.**

Падпіска на «Новы час» праз пошту

1. Выразаем купон.
 2. На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішам суму грашовага пераводу ў лічбах і пропісам.
 3. У графе «Ад како» пішам прозвішча, імя, імя па бацьку.
 4. Ніжэй указываем адрас.
 5. Ідзем на бліжэйшае паштовае аддзяленне і здзяйсняем паштоваы перавод.
 6. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпіскі і адрасам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
 7. Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месец — 2000 рублёў).

 БЕЛПОЧТА ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД	ф. ПС 112 № _____ (вход, по карте отправки) ВЫРУЧКА ☐ НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ ☐ <input type="text"/> (сумма цифрами) <input type="text"/> (сумма прописью) ПОЛУЧАТЕЛЬ <input type="text"/> Г-та «Новы час», р/с 3012211080010 фил. МГД ОАО «Белинвестбанк», код 153001764, УНН 190790926 КУДА <input type="text"/> 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11 АДРЕС <input type="text"/> почтовый код, адрес получателя, телефон) ОТПРАВИТЕЛЬ <input type="text"/> почтовый код, адрес отправителя, телефон) АДРЕС <input type="text"/> Доставка ☐ уведомление ☐ простое ☐ заказное ☐ электронное (назначение платежа) (письменное сообщение)
--	---

Падпіска на «Новы час» праз банк

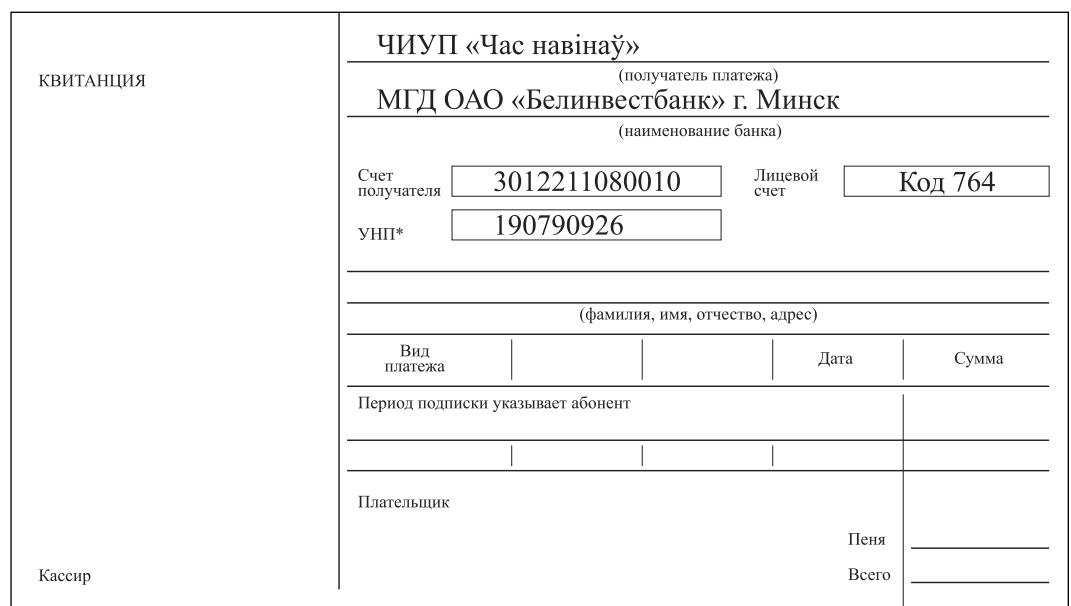
1. Выразаем купон.
 2. Пишам прозвішча, імя, імя па бацьку і адрес.
 3. Указываем суму аплаты.
 4. Ідзем у адзяленне банка і здзяйсняем пералік грошай.
 5. Ксеракопію плацёжнага документа, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпіскі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
 6. Кошт падпіскі за алзін нумар — 500 рублёў (на алзін месяц — 2000 рублёў).

Для тых, хто прымае рашэнні!

Новы

Час

www.novychas.org

ЦІКАВА

ЯКІ СЦЭНАР ЧАКАЕ КЫРГЫЗСТАН

Алег НОВІКАЎ

Замест таго, каб пасля рэвалюцыі бегчы з краіны, як гэта зрабіў Акаеў, Бакіеў нечакана аб'явіўся на поўдні Кыргызстана і ўпарт працягвае лічыць сябе адзіным легітимным кіргізскім кірауніком. У сваю чаргу, новая ўлада баіца ўжываець сілу ў мясцовасці, дзе Бакіеў карыстаецца значнай падтрымкай насельніцтва. Эксперты прагназуюць некалькі магчымых сцэнараў развіцця падзеі у Кыргызстане.

Нагадаем цяперашні расклад сілай: сталіцу Бішкек і большую частку краіны кантралюе сфармаваны пасля рэвалюцыі кааліцыяны Часовы ўрад. Чальцы ўраду актыўна дзеляць міністэрскія партфелі і філіялы з Москвой, Астанай і Вашынгтонам, дамагаючыся афіцыйнага прызнання. Між тым, на поўдні, у вотчыне былога прэзідэнта Бакіева, нічога не змянілася, там па-ранейшаму прызнаюць уладу прэзідэнта. Бакіеў вядзе дзейную, аднак актыўную гульню: то праводзіць курултай ў сваю падтрымку і адмаўляеца аддаваць паўнамоцтвы, то заяўляе пра гатоўнасць сысці ў адстадукту, патрабуючы за гэта гарантыі бяспекі. Дык што ж будзе далей?

Сцэнар першы

Бакіеў хутка складзе паўнамоцтвы і пакіне краіну. Нават калі б ён вельмі хацеў вярнуцца ў Бішкек, у яго німа для гэтага дастатковага рэсурсу падтрымкі ў сталічным рэгіёне. Яшчэ адзін факт — пазіцыя Pacii. Як ні парадаксальна гучыць, рэвалюцыя была праведзена па замове

Крамля. Маскву занепакоілі тэмпы нарастаючага сяброўства рэжыму Бакіева з Кітаем. Толькі за два гады праўлення Бакіева гандлёвы абарот паміж краінамі вырас у 12 разоў. А напачатку гэтага года адбыўся і ўвогуле гістарычны прарыў у кіргізска-кітайскіх адносінах. У студзені з візітам у Пекін прыбыў сын прэзідэнта Максім Бакіеў, які да апошніх падзеяў лічыўся ледзь не самым уплывовым чалавекам у асяроддзі свайго бацькі. Бакіеў-малодшы прапанаваў кітайскім партнёрам удзел у дабудаванні Камбаразінскай ГЭС-2, а таксама ў мадэрнізацыі вытворчасці крамню, які прымяняецца ў сонечнай энергетыцы. Кантракты на гэтыя праекты кіргізскае кірауніцтва раней абяцала падпісаць з расійскімі бізнес-структурамі. Злучаныя Штаты, у сваю чаргу, яшчэ

з часоў «рэвалюцыі щольпанаў» дапамагаюць дэмакратам. Уся цяперашняя дзеянасць Бакіева — спроба выйграць час. За гэты час можна пасправаўваць вывезці з краіны нажытых капіталы (некаторыя аналітыкі ацэньваюць багацце клану прыкладна ў 300 мільёнаў долараў) і дапамагчы пакінуць краіну бліжэйшым родзічам і сябрам.

Сцэнар другі

Бакіеў мае намер калі не пасправаўца вярнуць уладу, то замацавацца на поўдні, чакаючы спрыяльных умоў для рэвансшу. Сапраўды, галоўныя прычыны перавароту застаюцца. Гэта не вырашаныя сацыяльныя, эканамічныя і палітычныя проблемы. Аднак галоўная ягоная надзея — супяречнасці ў лагеры перамож-

цаў. Перамога стала сюрпризам нават для лідараў апазиціі, якія не маюць стратэгічнага плану развіцця краіны. Акрамя таго, да гэтага часу ў іх шэрагах не вызначаны лідар, які змог бы трывалы пад кантролем сітуацыю ў краіне. Зараз Часовы ўрад складаецца з прадстаўнікоў шэрагу партый. Аднак у бліжэйшай перспектыве верагоднасць распаду такой кааліцыі вельмі вялікая. Узгадаем, чым закончыліся іншыя кааліцыі, сфарміраваныя падчас каляровых рэвалюций, — Юшчанка і Цімашэнка, Саакашвілі, Жванія і Бурджанадзе і г. д. Бакіеву застаецца дачакацца часу распаду і падтрымаць адну з фракцый. Магчыма, гэта не гарантует яму вяртанне ў крэсла прэзідэнта, аднак захоўвае ягоны статус упльывовай палітычнай фігуры. Па вялікаму рахунку, іншага выйсця ў яго німа.

Якія перспектывы чакаюць Бакіева, калі ён зараз ўсё кіне і падасца ў эміграцію? Гэта будзе аўтаматычна значыць адмову ад пасады дэмакратычна абраўшага прэзідэнта. Следствам стане хуткае прызнанне цяперашніх улады ў Бішкеку з боку іншых дзяржаў у якасці адзінай легітимнай. І першое, што зробяць сябры Часовага ўраду, — пададуць на Бакіева ў міжнародны вышук за арганізаваныя ім расстрэлы мірных грамадзян.

Сцэнар трэці

Бакіеў, які спрабаваў гуляць на супрацьстаянні Pacii і ЗША, не карыстаецца стопрацэнтнай падтрымкай ні ў першым ні ў другім лагерах. Акрамя таго, і Вашынгтон і Москва хацелі б перш за ўсё бачыць блізкі да Афганістана Кыргызстан стабільнай зонай. У той жа час Кыргызстан у вачах усіх сатрапаў Сярэдняй Азіі ператварыўся ў нейкі жупел, падобны да таго, якім была якабінская Францыя для єўрапейскіх арыстакрататаў. Навіны з Кыргызстана, калі меркаваць па каментарах на

казахскіх форумах, выклікалі мноства надзеяў на палітычныя змены ў краіне. Тоэ ж самае і ва Узбекістане, дзе афіцыйныя СМИ дасюль нічога не кажуць пра пераварот у Бішкеку. Гавораць, што пад уплывам падзеі у Кыргызстане таджыкскі прэзідэнт Рахманаў пераглядзеў кадравую палітыку — адмовіўся прызнаць на ўпльывовыя адміністрацыйныя пасады сваіх дзяцей і родных. Назарбаеву і Карымаву патрэбна стабільнасць у Кыргызстане. ЗША, Расія, краіны Сярэдняй Азіі могуць працаваць Бакіеву нейкія гарантывы. Аднак у бліжэйшай перспектыве верагоднасць распаду такой кааліцыі вельмі вялікая. Узгадаем, чым закончыліся іншыя кааліцыі, сфарміраваныя падчас каляровых рэвалюций, — Юшчанка і Цімашэнка, Саакашвілі, Жванія і Бурджанадзе і г. д. Бакіеву застаецца дачакацца часу распаду і падтрымаць адну з фракцый. Магчыма, гэта не гарантует яму вяртанне ў крэсла прэзідэнта, аднак захоўвае ягоны статус упльывовай палітычнай фігуры. Па вялікаму рахунку, іншага выйсця ў яго німа.

Сцэнар чацвёрты

Бакіеву карыстаецца падтрымкай на поўдні і можа пасправаўваць гуляць на гістарычнай канкурэнцыі кланаў поўдня і поўначы. Ён ужо выступіў з ідэяй перанесці сталіцу ў Ош. Такі варыянт найменш реальны — без знешніх падтрымкі моцнага геапалітычнага акцёра даўшца стварэння ў Сярэдняй Азіі мясцовага Прыднястроўя амаль немагчыма. Ніхто, акрамя, магчыма, радыкальных ісламістаў, не зацікаўлены ў дэстабілізацыі. Аднак тут усё залежыць не ад замежнікаў, а ад сяброў Часовага ўраду, якім трэба ўзгадніць баланс інтэрсаў паміж рознымі кланавымі і рэгіональнымі групамі. Першапачатковай мэтай дадзеных дамоў будзе, вядома ж, недапушчэнне дамінавання якой-небудзь з гэтых груп. Калі тое не атрымаецца, у Бакіева ёсьць шанец стаць рэгіональным лідарам.

Сцэнар пяты

Пакуль Бакіев і Атунбаева змагаюцца за ўладу, бяспрэчным фактом застаецца беднасць насельніцтва Кыргызстана, якая і спрэвакавала паўстанне. Нездарма Таласкі рэгіён, які апынуўся ў авангардзе паўстання, паводле дадзеных Нацыянальнага статыстычнага камітэта Кыргызстана, уваходзіць у тройку рэгіёнаў з самымі высокімі узроўнем беднасці. Ёнцыя вялікая верагоднасць таго, што шматлікія абяцанні новых улад так і застануцца абяцаннямі. Следствам можа стаць перафармаванне кіргізскай палітычнай сцэны, з'яўленне новай сілы. Такую ролю можа адыгрывать армія, якая пакуль займае нейтральную пазіцыю.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Стара «спрэчка славян паміж сабой» мае цалкам ясны выток: расійскія сыворавінныя карпарацыі зацікаўленыя ў падвышенні рэнтабельнасці паставак на Беларусь. Адначасова Расія таксама жадае набыць мясцовыя прадпрыемствы. 2010 год, відавочна, застанецца канфліктным у адносінах РФ, Беларусі і Украіны. Расія і Беларусь у аднолькава тупіковым становішчы. Крызіс пазбавіў перспектыву іх ранейшы эканамічны курс. Абедзве краіны арыентуюцца на зневіні гандаль, толькі для сыворавінай Расіі на першым месцы — рынак на Захадзе, а для Беларусі — на Усходзе.

«Рабкор» (Расія)

Рашэнне па амерыканскай авіябазе ў Кіргізіі — сімвалічнае, яно дэмантруе агульнае стаўленне да Pacii, якое склалася на сусветнай арэне. Кіргізія — далёка не адзіны прыклад. 2

красавіка з Венесуэлы ў Беларусь адправіўся першы танкер з нафтай — ён праўліве прац палову зямнога шара, каб даставіць праз адэскі порт чорнае золата для Бацькі-Лукашэнкі, і ўсё гэта прытым, што Мінск быццам бы дагэтуль будзе Саюзную дзяржаву з Расіяй — адным з галоўных экспарцёраў нафты. Добра б яшчэ, калі б Бацька здрадзіў Маскве з якой-небудзь Саудаўскай Аравіяй, а не з Венесуэлай. Гэта прыкладна тое, калі жонка здраджвае з лепшымі сябрами, — удар удава мацнейшы.

Slon.ru (Расія)

Не сакрэйт, што афіцыйныя СМИ працуюць у Беларусі пад наглядам уладаў. Даходзіць да смешнага, калі сінхронна ў розных газетах з'яўляюцца практична аднолькавыя матэрыялы на актуальныя тэмы з выразнай устаноўкай і акрэсленай пазіцыяй ідэалагічнай вертыкалі.

У гэтым сэнсе дзяржаваўныя СМИ ў інтэрнэце не моцна адрознівацца ад сваіх афлайнавых клонаў. Менавіта гэта стала чыннікам, з-за якога інтэрнэт-СМИ з альтэрнатыўнай пазіцыяй значна больш папулярныя за прадукты беларускай прапаганды. Аднак у апошні час калісці вольныя беларускія інтэрнэт-пляцоўкі ўсё часцей вымушаны адаптавацца пад усталіваныя ўрадам рамкі.

«Electroname» (Украіна)

У апошнія гады склалася ненармальная сітуацыя, калі, спасылаючыся на праект адзінай Саюзной дзяржавы, дамова пра стварэнне якой была падпісаная больш за 10 гадоў таму, Беларусь патрабуе ад Pacii эканамічных ільгот. Пры гэтым у падрабязнасці, перш за ўсё ў сітуацыю вакол праекту Канстытуцыйнага акту, намагаюцца не ўдавацца. Усе дыскусіі адносна

часу прыняцця гэта гаўно ключавага документа ўесь час пераносіцца на будучыню. Наспела неабходнасць ліквідаваць падобную калізію, што павінна змяніць характар абмеркавання пытання пра будучасе супрацоўніцтва абедзвюх краін. Відавочна, гаворку варта весці пра развіццё стратэгічнага супрацоўніцтва Pacii і Беларусі. Гэта супрацоўніцтва сапраўды з кожным годам атрымлівае пэўнае напаўненне і адпавядае інтэрэсам абедзвюх дзяржав. У гэтай сувязі адмова ад утапічнай мэты, якой з'яўляецца стварэнне незразумелай па форме адзінай дзяржавы, і прывядзенне супрацоўніцтва ў рамкі, прынятых ў свеце, унісё ў адносіны больш выразнасці, ліквідуе палітычныя спекуляцыі і дазволіць развіваць раўнапраўнае супрацоўніцтва, за што ўесь час і выступае беларускі прэзідэнт.

«Независимая газета» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

СЛАВАКІЯ. ВЫКЛАДЧЫКІ ВНУ НЕ ЖАДАЮЦЬ СПЯВАЦЬ ГІМН

Усе навучэнцы ўсіх аддукцыйных устаноў Славакіі павінны кожны падзелак пачынаць навучальны тыдзень са спявання нацыянальнага гімна. Ім мусіць падпяваць таксама настаўнік і прафесура. У кожным класе (уключаючы дзіцячы садок) павінен вісцець нацыянальны сцяг і тэкст гімна. Эта патрабаванні Закона аб абароне нацыянальных сімвалau, які быў прапанаваны Нацыянальнай славацкай партыяй. Паколькі ад яе галасоў залежыць прыняцце закона праектаў, сацыял-дэмакраты, што зараз кіруюць краінай, ахвотна пайшли нацыяналістам наустрач. Закон быў праведзены праз парламент і падпісаны прэзідэнтам. Міжтым, супраць закона паўсталі апазіцыя. Найперш, гэта венгры — самая вялікая этнічная меншасць у краіне (10 працэнтаў насельніцтва). З венграмі салідарны... настаўнікі, перш за ўсё выкладчыкі ВНУ. На іх думку, фармальная выкананне гімна хутчэй дыскрэдытуе сімвалы краіны. Гэтаму ёсьць прыклад: у 1940–1950-я гады ў навучальных установах існаваў рытуал, падчас якога скандіравалі прывітанне Сталіну. Магчыма, лёс супярэчлівага закона вырашыць вынікі парламенцкіх выбараў у чэрвені. Калі статус-кво ў парламенце захаваецца, нацыянальная меншасці чакае новы ўдар. Нацыяналісты ўжо заяўлі пра намер выдаць правільныя школьні падручнікі гісторыі краю.

На матэрыялах «El País» (Іспанія)

НАРВЕГІЯ. БЕЛАРУСЬ – НАРВЕЖСКІ ПРАТЭКТАРАТ

Нарвежскія калабарацыяністы шмат разоў прасілі нацысцкую Германію перадаць ім шэраг савецкіх тэрыторый. Эта вынікае з упершыню апублікованых дакументаў Нацыянальнага архіва Нарвегіі. Іх прадставілі публіцы ў сувязі з угодкамі ўварвання немцаў у Нарвегію 9 красавіка 1940 года. З дакументаў таксама вынікае, што партыя калабарацыяністаў «Нацыянальная згода» (Nasjonal Samling) марыла пашырыць тэрыторыю Нарвегіі за кошт Савецкага Саюза. Нарвежскія фашысты спачатку прасілі пратэктарат на тэрыторыі у раёне Мурманскага, але пасля жорсткай адмовы звярнулі свае позіркі на тэрыторыі сучасных Украіны і Беларусі. Міністры ўрада нават наведалі акупаваную Украіну з мэтай «заслупаваць» для сябе частку яе тэрыторыі. Больш таго: нарвежскі ўрад стварыў у Осле Рускае кіраванне і інстытут пад назвай «Austrveg» для ўласнення ў жыццё сваіх ідэй пра пашырэнне тэрыторыі. Тым не менш, кіраўнік СС Генрых Гімлер не быў зацікаўлены ў стварэнні нарвежскіх пратэктаратаў на тэрыторыі СССР і замест гэтага прапанаваў выкарыстоўваць нарвежцаў як «узброеных фермераў», якія дапамагаюць каланізаваць захопленыя землі.

На матэрыялах нямецкай прэсы

КІТАЙ. РОК-ЗОРКАМ УЕЗД ЗАБАРОНЕНЫ

Кітайскія кампетэнтныя органы Кадмовілі вядомаму спеваку Бобу Дылану ў візе. Спявак планаваў даць два канцэрты ў Пекіне і Шанхай ў рамках свайго сусветнага туру. Каментуючы такое рапшэнне, спецыялісты пішуць, што Дылан трапіў у чорны спіс музыкантаў, якім забаронена наведваць Паднебесную. У ім сёння таксама спявачка Б'ёрк, гурты «Oasis» і «Stones». Усе згаданыя выкананіць і гурты правініліся перад КНР тым, што якімсі цынам крытыкавалі пануючы ў краіне рэжым. Напрыклад, Б'ёрк у 2008 годзе падчас канцэрту ў Шанхай закончыла свой выступ крыкам: «Тыбет!». Мясцовая прэса пазней асудзіла яе за абрауз кітайскага народа, а ўлады ўнеслі ў спіс

тых, каму забаронена наведваць КНР. А вось «Oasis» пазбавілі права даваць канцэрт з-за того, што, як высветлілі кітайскія спецслужбы, у далёкім 1997 годзе лідэр гурта засвяціўся на сцэне, дзе вісей транспарант «Свабоду Тыбету!». Што тычыцца Дылана, то яго віна, па словаах тых жа экспертаў, у тым, што песня «Blowin' in the wind», якую ён выканала ў 1960-я гады ў падтрымку моладзевых пратэстуў, была адным з гімнаў студэнтаў, якія пратэставалі на плошчы Цянъаньмэнь роўна 20 гадоў таму.

На матэрыялах французскай прэсы

► ТРАГЕДЫЯ

НОВАЯ ПОЛЬШЧА

Алег НОВІКАЎ

Польшча перажывае адну з самых вялікіх трагедый у сваёй гісторыі. Такога кшталту катастроfy — гэта не толькі народны смутак, аднак таксама унікальны час, калі народ мяняе погляд на многія, здавалася, звыклыя рэчы.

«Польшча адкрывае сябе наўょў» — так называеца артыкул у нямецкай «Sueddeutsche Zeitung», прысвечаны грамадской атмасфере, якая склалася ў Польшчы пасля смаленскай трагедыі. Цяжка казаць, наколькі радыкальна Польшча зменіцца пасля 10 красавіка. Аднак нельга адмаўляць: нешта сапраўды адбывацца. Мяркуючы па дыскусіях на інтэрнэт-форумах і ў газетных артыкулах, ідзе гарачая палеміка па пытаннях, што вызначаюць нацыянальную канцепцыю.

Па-першым, жудасная трагедыя падштурхнула людзей перагледзець паўсядзённыя канштоўнасці, свае месца ў свеце і жыццёвую мэты. Індывідуальны матэрыяльны поспех — здавалася, галоўны матыў паводзін людзей апошніх часоў — саступіў месца пошуку сябе ў калектывнай тоеснасці. Асабістое разглядаеща праз прызму калектывнага.

На форумах людзі задаюцца пытаннем: што мы за народ, палякі, у чым наша гістарычнае місія? Вялікае месца ў гэтых дэбатах займае рэлігійны аспект і амаль дэмантчны сімвалізм Катыні — месца, дзе два разы за 70 гадоў гінула эліта польскай нацыі.

Такое ўражанне, што шмат хто, асабліва маладыя людзі, упершыню адчулу прыналежнасць да нацыі. «Я плакала на плячы незнёмай жанчыны. Мы з ёй нават абмяняліся папяровымі сувярткамі, якія прапанаваў нам невядомы мужчына. Ён сам ледзь стрымліваў слёзы, аднак заклікаў: «Дзяйчатаць, трымайцца. Разам мы перажывем гэты цяжкі для Бацькаўшчыны час». І я зразумела, якай я шчаслівая, бо нарадзілася ў Польшчы», — напісана на адным з форуму. У інтэрнэце вельмі шмат спovedзяў таго кшталту.

Эта высокая рыторма, экзатычная яшчэ ўчора, аднак нармальная цяпер, характэрная не толькі для звычайных людзей. «Сёння, сутыкнуўшыся з трагедыяй, наша нацыя застаецца аўяднанай, адросненні ў дэталях не маюць значэння. У гэты важны для краіны час мы разам», — заявіў спікер сейму Браніслаў Камароўскі, які выконвае абавязкі прэзідэнта краіны.

Менавіта ад апошняга і яго сябрай па партыі «Грамадзянская платформа» залежыць, ці стане цяперашні ўзбудм нацыянальной сядомасці чымсіц большым за часовую калектывную істэрыйку.

10 красавіка здарылася не толькі трагедыя. Адбылася змена ўлады ў Польшчы. Фактычна зараз уся ўлада — і зананадаўчая — выканана — апынулася ў руках «Грамадзянской платформы».

У іншы час у падобных умовах платформісты маглі б спакойна

дзяліць пасады паміж сваімі. Аднак не ў Польшчы пасля 10 красавіка. Смаленская катастрофа пахавала бытую партыйную логіку, калі партыі змагаліся за тое, каб прасунуць сваіх кандыдатаў на ўзбяды месцы. Камароўскі вымушаны паводзіць сябе вельмі далікатна адносаў апазіцыі, лідэры якой загінулі пад Смаленскам, — такое агульнае меркаванне грамадства.

Тым больш, праз пару месяцаў павінны адбыцца прэзідэнцкія выбары. Гэта будуць унікальныя выбары ў гісторыі краіны. Смаленская трагедыя папросту не дазволіць пускаць у ход старыя прыёмы міжпартыйнай барацьбы: капацца ў бруднай бялізне апанента, шукаць на яго кампрамат і г.д. Гэта, на думку шматлікіх газет, дае унікальны шанс для нараджэння ў Польшчы новай палітычнай культуры.

Важная дэталь — пераглед стаўлення да Леха Качынскага як да чалавека і палітыка. Што хаваецца — Качынскі быў непапулярным прэзідэнтам. Ягонія кансерватыўныя і клерикальныя забабоны, штодзённыя звароты да мінулага выклікалі ў лепшым выпадку смех збоку працтваўнікоў ліберальнага і левага лагера. Аднак чалавечас выміярэнне таго, што адбылося 10 красавіка, разумення хуткасці жыцця, элементарная чалавечая салідарнасць прымусілі нават заўзятых апанентаў Леха Качынскага па-новому паглядзець на ягоную асабу і спадчыну.

Шмат хто пачувае сябе няўмёта за тое, што ставіцца настолькі нядобраўчліва да думкі апанента. Замест таго, каб зразумець учынкі чалавека, папросту запісваў яго ў катэгорыю кансерватораў і рэтраградаў.

Нарэшце, мяняеца і стаўленне да Pacii. Нельга казаць пра тое, што догмы, якія фармаваліся як мінімум 200 апошніх гадоў, цалкам пахаваныя. На тых жа форумах хапае нататак пра тое, што за аварыяй стаялі людзі з Лубянкі. Матывы называюцца

розныя: ад простай гістарычнай помністкі да жадання падабраць на месцы аварыі ноўтубукі лідэраў Польшчы, якія ўтрымліваюць дзяржаўную сакрэты.

Аднак лёд у гэтым накірунку, здаецца, парушыўся. «Расіяне ў прынцыпе трываліся вельмі добра. Вядома, што палітычныя інтарэсы засталіся, аднак галоўнае — тое, што яны паводзілі сябе надзвычай чалавечна. Вельмі хацелася, каб мы пачалі трактаваць Расію як цяжкага, аднак партнёра і суседа, а не крыніцу вялікага зла», — піша адзін з удзельнікаў форума на сایце выдання «Gazeta Wyborcza».

«Катынь» як месца польска-расійскай варожасці можа цяпер стаць сімвалам яднання паміж народамі», — піша тая ж «Gazeta Wyborcza».

З гэтым пагаджаецца і кансерватыўная газета «Rzecz Pospolita». Яна цытуе расійскага публіцыста Сяргея Бутмана: «Рэакцыя Расіі на трагедыю дэмантруе, наколькі штучнымі былі праблемы. Злучыў нас смутак. Расійскія лідэры знайшлі аўтэнтычныя шырэлькі словы. Я не пачуў фальшывай ноткі».

«Polski Dziennik Zachodni» цытуе Нормана Давеса: «Думаю, што Катынь будзе асабістым катарсісам для ўсяго рускага народу. Гучыць гэта дзіўна, аднак польскі катарсіс дазваляе расіянам вызваліцца ад асабістых фантомаў мінулага».

І ён мае рацю. «Независимая газета» ў каментары на смерць Качынскага піша: «У СССР такіх сваіх «Катыней» было тысячы, і ахвяр — больш. І нават Качынскі лес захоўвае памяць не толькі пра польскіх, але таксама пра рускіх расстрэляных, рэпрэсаваных, загінулых і да пачатку Вялікай Айчыннай, і пасля яе. І, як ні сумна ўсведамляць, пра іх успомнілі ў тым ліку і дзяяючы настайлівасці палякаў».

Парадокс, аднак, магчыма, выліканы падзеямі 10 красавіка дыскусія ў Pacii і на контрастлінскіх рэпрэсій становіцца таксама фактарамі станаўлення новай Польшчы.

МЕРКАВАННЕ

ВЕЦЦЕ НАД СМАЛЕНСКАМ

Ева ВАЙТОЎСКАЯ

Авіякатастрофа 10 красавіка скаланула Польшчу, Расію і ўсіх сяброў і суседзяў польскага народа. Усе мы стаім перад неабходнасцю асэнсаваць трагедыю, што адбылася. Для польскіх інтэлектуальных калаў гэтыя працэс асабліва няпросты.

Лех Качынскі быў прэзідэнтам хутчэй пенсіянерам і працтага народа, не маючы сярод студэнцтва і прагрэсіўных элітаў ані каліва падтрымкі. Больш за тое, браты Качынскія, лідэры кансерватыўнай партыі «Права і справядлівасць», былі аб'ектамі кіпінгі ліберальнага насельніцтва з вышэйшай адукцыяй — сябры «ПіС» нават прыдумалі для іх мянушку — «адукаванцы». «Адукаванцы» ў адказ складалі крыўдныя анекдоты пра качак і галасавалі на парламенцкіх выбарах за Дональда Туска.

І вось новай трагедыяй абарнулася гадавіна трагедыі ў Катыні, якая была цэнтральнай часткай рэтурыкі польскай улады і навязала простым палякам на зубах не менш, чым беларусам педаляваны нашым рэжымам подзвіг народа ў часы Вялікай Айчыннай. Новая трагедыя ўсё перавярнула.

Гібель польскай эліты на расійскай зямлі выклікала суперажыванне і многіх расіянаў. У той жа дзень адгукнуўся на падзенне самалёта вершам-рэквіемам малады паэт з Масквы Леў Аборын. З ім, а таксама з мэтрам польскай пазіі Багданам Задурам я і гутару.

**Багдан ЗАДУРА:
«Палітычны сімпаты і страцілі значэнне»**

— Польскія інтэлектуалы не надта любілі братоў Качынскіх. Што змянілася пасля крушэння самалёта 10 красавіка?

— Праз некалькі дзён пасля трагедыі ў Смаленску мне ўсё яшчэ цяжка паверъшыць у тое, што адбылося. З самай першай хвільні палітычны сімпаты і страцілі значэнне. Мне аднолькава шкада тых загінулых, чыло дзеянісць я ўхваліў, і тых, хто не выклікаў майго энтузізму.

— Ці адчуваеце, што мела месца «другая Катынь», як пра эта часам пішуць?

— Цяжка было, дазнаўшыся пра катастрофу, у першую хвільні не падумаць пра нейкі пачварны жарт гісторыі, пра абсурдную іронію лёсу, пра метафізичны маштаб гэтага здарэння. Пра тое, што менавіта там, менавіта тады. Што ў 70-ю гадавіну катынскай разні загінулі людзі, якія ляцелі, каб ушанаваць памяць яе ахвяраў. Гэтак жа, як тады эліта польскага народа загінула ад куляў НКУС, цяпер падчас катастрофы гіне значная яе частка.

— Якія высновы можна зрабіць ужо цяпер?

— Шукаць добра ў няшчасці... Да галавы прыходзіць дзве думкі. Першая адносна прэзідэнта, які ўваходзіць у гісторыю Польшчы як трагічная постаць, і такім застанецца ў ёй назаўжды. Калі б не гэта смерць, яго кіраванне нікім чынам не знайшло б пазыўнага адбітку ў калектывнай памяці, прынамсі, у ладным кавалку гэтай памяці. Я не быў прыхільнікам яго гістарычнай палітыкі, яна здавалася мне анахранізмам. Але ж парадокс: загінушты пад Катынню, ён да сягнёў адной з са сваіх галоўных мэтаў: пра Катынь і сапраўды даведаўся ўесь свет.

Другая думка тычыцца польска-расійскіх адносін, на якіх цягам апошніх 70 гадоў адкідвалася густы ценъ катынскай трагедыі. Парадаксальным чынам няшчасце польскага народа, якое зноў здарылася на расійскай зямлі, можа стаць вялізным крокам для польска-расійскага прымірэння, да пераадолення варожасці і перадузятасці. Пасля гора, што здарылася, палякі пабачылі чалавечнасць Уладзіміру Пуціні і Дзмітрыю Мядзведзеву, пабачылі простых расіян, якія падзяляюць з імі гэтыя боль. Думаю, што гэтага палякі ў сваёй пераважнай большасці не забудуць.

Леў АБОРЫН: «Добра было бы, калі б спагада перастала здзіўляць»

— Якія эмоцыі прымусілі вас напісаць верш?

— Эмоцыі — гэта, вядома ж, шок, агаломшанаць, спачуванне, якія я перажыў, даведаўшыся пра крушэнне самалёта. Шакавала і гібель столькіх людзей, і колькасць супадзенняў, і гора палякаў, і страх страціць лучнасць з Польшчай. Я быў там двойчы, апошнім разам зусім нядайна, напрыканцы сакавіка, на канферэнцыі ў Варшаве. Там нас цудоўна прымалі, я пасябраў з некаторымі людзімі, маладымі польскімі наўкуцімі, што даследуюць рускую літаратуру. Два гады я вывучаў мову, перакладаў польскую пазію. Польша — важная частка майго жыцця. Думаю, гэта горыч паглыбіла сувязь з краінай.

— Мы былі шакаваны хвалі злачеснасці, што ўзнялася пасля трагедыі на некаторых расійскіх блогах. Як вы думаеце, з чым яна звязаная?

— Мяне такая рэакцыя таксама заўжды жахае, і гэтым разам таксама. Але я бачыў і іншую: бачыў спадзяюся, усё ж такі сяброўства. Я чытаў польскія інтэрнэт-выданні, там шмат водгукаў, на жаль, здзіўленых: палякі не чакалі ад расіянаў такой хвалі цяпала і падтрымкі. Добра было бы, калі б спагада перастала здзіўляць. І, галоўнае, вядома ж, сяброўства не паміж урадамі, а паміж народамі. Мушу сказаць, што ні разу не сустракаў ні ў Польшчы, ні тут у дачыненіях з палякамі нікай варожасці. Тоё ж пра Украіну і Эстонію, з якімі ў нас афіцыйна нацягнутыя стасункі. Насамрэч гэтага няма — або прынамсі не больш, чым у нас саміх. Гэта пытанне ўзаемнага жадання, адкрыласці, а не прапаганды і гарадскіх легенд.

Даведка:

Багдан ЗАДУРА (нарадзіўся ў 1945 годзе), польскі паэт, празаік, крытык, перакладчык літаратуры. Галоўны рэдактар часопіса «Творчасць». Жыве ў Пулавах.

Леў АБОРЫН (нарадзіўся ў 1987 годзе) — расійскі паэт, перакладчык, крытык. Аспірант РДГУ. Жыве ў Маскве.

Лев Оборин

над Смоленском тучы ходят хмуро
стонет металлическая груда
хлопья металлического снега

для чего ты здесь, литература
как предупреждение оттуда
для чего dlaczego

что за крылья за твоей спиной
тяжестью висящие, стальною
угол дьявольски сочтены и найдены

с так и не избытою виною
смотрим кинопленку жизнь длиною
от луны до Вайды

вот второе время, о котором
судят в выражении словесном
но не говорим об этом месте

чувствуем спиной и видим скорым
спутником, как ветви
над Смоленском
образуют перекрестье

10 апреля 2010 г.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ**ДАНІЭЛЬ АРТЭГА**

Прэзідэнт Нікарагуа, лідэр Фронту нацыянальнага вызвалення, дэмантруе цуды геапалітычнай эквілібрэстыцы. Пасля перавароту ў Гандурасе ў чэрвені 2009 года, як вядома, Нікарагуа, як і іншыя краіны Латынскай Амерыкі, стала на бок легітymнага прэзідэнта. Між тым, пакуль аднаўлення канстытуцыйнага ладу ў Гандурасе не назіраеца. Путчысты правялі выбары, на якіх перамог Парфірыя Лоба Соса. Аднак лідэры краін Латынскай Амерыкі яго не прызналі, найперш таму, што не хочуць зноў уводзіць у актыўнае палітычнае жыццё рэгіёна практику вайсковых пераваротаў. Прарыту ў дыпламатычнай блакадзе Гандураса зрабіў Даніэль Артэга. Ён пагадзіўся сустрэцца з Парфірыем Лобам. Апошні прыляцеў у Манагуа ў мінную пятніцу, праўда, як прыватная асоба. Такі статус не перашкодзіў яму быць прынятym у штаб-кватэры кіруючай партыі. Больш таго, прыватная асоба падпісала з лідэрам Нікарагуа шэраг дамоваў. Навіна выклікала шоку Латынскай Амерыкы. Сам Артэга кажа, што размаўляў з Парфірыем выключна пра памежныя проблемы. Між тым, у самім Гандурасе хунта п'е шампанскэ.

АЛЕНА БАБІЧ

Дэпутат гарадскага савету Санкт-Пецярбурга ад ЛДПР праславілася тым, што, па яе словах, выгнала прывід са сцен Марыінскага палацу. Эта загадкавая гісторыя стварыла ёй імідж галоўнага змагара з някістай сілай на берагах Невы. Цяпер Бабіч праславілася яшчэ і як абаронца інтарэсаў падаткаплацельшчыкай, на гроши якіх жывуць дэпутаты. Усё пачалося, калі фракцыя «Справядлівай Расіі» прапанавала абвясціць 12 снежня (дзень прыняція ў 1993 годзе Канстытуцыі Расіі) непрацоўным днём. Дзень Канстытуцыі павінен быў, па сло-вах дэпутатаў, замяніць у чырвоным календары 4 лістапада, калі расіяне сяўткуюць Дзень адзінства нацыі. На самай справе, 4 лістапада стаў хутчэй днём раз'яднання: у гэты дзень правыя арганізуюць акцыі супраць этнічных меньшасцяў. Пропанава выклікала гарачыя дэбаты, якія яўна пераходзілі мяжу. Парадак вярнула дэпутат Бабіч. Яна выйшла на tryбуну і заяўвіла: «Ну давайце не марнаваць дарагі час і гроши наших выбаршчыкай на ўсякую, выбачайце, х...рнью!» Словы жанчыны ацвярозілі дэпутатаў. Некаторыя нават пачалі аплодзіраваць. Пытанне пра святочныя дні адклалі. Выраз Алены Бабіч пра «х...рнью», між тым, меў цікавыя наступствы. Дэпутаты ад «Справядлівай Расіі» заяўвілі, што больш не вераць, нібыта Бабіч выганяла злых духаў. Па іх словах, такая асоба слова на літару «х» ужываць ніколі не будзе.

ЖАН-МАРЫ ЛЕ ПЭН

81-гадовы лідэр французскай партыі «Нацыянальны фронт» заканчыў палітычную кар'еру. У інтэрв'ю «Le Figaro» ён паведаміў, што не будзе балатавацца ў прэзідэнты Францыі ў 2012 годзе. Тым не менш Ле Пэн сыходзіцца на пенсію ў статусе пасплюхавага палітыка. Ён вывёў «Нацыянальны фронт» у парламент, а ў 2002 годзе на прэзідэнцкіх выбарах нават здолеў абыгіці кандыдата ад сацыялістуў і выйсці ў другі тур, дзе прайграў Жаку Шыраку. Акрамя таго, ён пакідае партыю ў дастаткова добрым стане. «Нацыянальны фронт» вяртае свае пазіцыі. На сакавіцкіх рэгіянальных выбарах партыя атрымала 17 практэнтаў. Адстаяўка Ле Пена, аднак, можа выклікаць канфлікт унутры партыі. Да сюль ідуць спрэчкі наконт пераемніка цяперашняга лідэра. Галоўны кандыдатуры дзве — дачка Ле Пена Марына і Бруна Галніш. Апошні вядомы шэрагам скандальных заявяў. Так, Бруна ў свой час сцвярджаў, што суд над Клаусам Барб'е (былы шэф ліёнскага Гестапа) — «пастановачны спектакль».

► ФЕСТЫВАЛЬ

НЕУПАРАДКАВАНЫ «ПАРАДАК СЛОВАЎ»

«КАРАЛЁМ ПАЭТАЎ» НА РУСКА-БЕЛАРУСКІМ ФЕСТЫВАЛЕ БЫЎ АБРАНЫ ЎКРАІНЕЦ

Алесь ГІНЗБУРГ

9–11 красавіка ў Мінску адбыўся чацвёрты па ліку фестываль паэзіі «Парадак словаў». Цягам трох дзён наведнікі галерэі «Ў» мелі магчымасць слухаць вершы з Гродна, Полацка, Магілёва, Гомеля, Кіева, Мінска, Масквы, Санкт-Пецярбурга.

Сёлетні, чацвёрты па ліку, фестываль «Парадак словаў» выклікаў у мене падвоеную пачуцці. Што да пазітыўнай іх часткі, то яны, безумоўна, былі звязаныя з адкрыццем фестывалю 9 красавіка ў галерэі «Ў». Найперш таму, што пасля доўгага перапынку, ці ўвогуле ўпершыню, я меў шанец пачуць знаёмых адно паводле публікацыяў нямінскіх паэтаў Беларусі: Юрый Гуменюка і Анатоля Брусеўіча з Гродна, Югасю Каляду з Гомеля, Леру Сом з Полацка, Дзмітрыя Дэмітрыева з Магілёва.

Трымалі планку і паэты, якія жывуць у Мінску і часта выступаюць перад публікай: Уладзімір Арлоў, Віталь Рыжкоў, Дзмітры Строцай, Вольга Залесская, Андрэй Хадановіч, презентацыяй кнігі «Несіметрычныя сны» якога скончыўся вечар. Што да расійскіх гасцей фестывалю, то іх амаль не было (пятніца ў Маскве

— дзень працоўны). Так што адкрыцце выдалася хутчэй беларускім, чым расійскім ці ўкраінскім — замежныя гості падзягнуліся адно ў суботу.

У наступныя дні мне давялося пабачыць не ўсе акцыі, і не ўсе акцыі атрымалася паглядзець цалкам, таму коратка апішу тыя, якія запомніліся найяскравей.

Чытанні перакладнай паэзіі далі наведнікам магчымасць пачуць вершы польскіх паэтаў Збігнева Герберта і Віславы Шымборскай, грузінскага паэта Гагі Науцірышвілі і амерыканскага Тэйлара Мэлі па-беларуску. Вера Бурлак прадстаўляла свой пераклад «Скрозь люстэрка...» Люсіса Кэрала, а Павел Анціпаў чытаў пераклады вершаў Віктара Жыбуля на рускую мову.

На імпрэзе «Паэзія не для ўсіх» з заўленаўшымі у анонсе аўтараў выступалі толькі Андрэй Адамовіч і вядучы імпрэзы Ігар Бабкоў. Вершы Алега Мінкіна, Алесі Розанава і некаторых іншых паэтаў, ідэйна блізкіх да серыі кніг «Галерэя Б», можна было паслушаць у выкананні ўдзельнікаў фестывалю, якія быті ў запі. Гледачы шанталіся, што нехта бачыў у натоўпе ценъ Міхася Баярына, але легенда герметычнай паэзіі канца 1990-х для чытання так і не матэрыяліздавалася. «Паэзія не для ўсіх — гэта такая незразумелая нам, недалёкім, штука, што аўтар нават не бачыць сэнсу ў там, каб прыходзіць на чытанні»,

Дмітры Лазуткін

— зрабілі выснову прысутнія. Аматараў «паэзіі не для ўсіх» у «Кнігарні Ў галерэі», трэба скажаць, набілася пад завязку.

Цэнтральны падзеяй фестывалю стала вечарына ў кавярні «Валерыя», падчас якой адбываліся выбары «Караля паэтаў». Турнір паэтаў ладзіўся па правілах срэбнага стагоддзя: удзельнікі докламавалі вершы на абвешчаных перад пачаткам тэмы, адзінкі ў бюлетэні выстаўляла прафесійнае і глядацкае журы. Што праўда, нягледзячы на дэклараваную позвязь часоў, журы — а менавіта яны судзілі першыя тур — найбольш цанілі ў аўтарах актуальнасць, сучаснасць і навізу. Можа, менавіта таму са свістам пралящелі міма фіналу

беларускія паэты, адзін з якіх прысвяціў верш Ігару Севяраніну, а другі — Уладзіміру Маякоўску, зачытывалі супернікам на турнірах паэтаў у Пецярбургу пачатку XX стагоддзя. Трэцяе месца ў спаборніцтве заняла Марыя Мартысевіч, другое — Віталь Рыжкоў. Карапёл жа паэтаў, па прызнанні мінчукову, стаў кіянін Дмытры Лазуткін. Украінская мова яго праніклівых вершаў пра каханне не толькі не зашкодзіла, але мо і дапамагла яму перамагчы.

Імпрэза «8 жанчынаў» прадставіла творчасць расійскай арт-групы «Баб/Іщи», у якую, па словах ідэйнай лідаркі Дар'і Сухавей, уваходзяць «жанчыны з актыўнай жыццёвай пазіцыяй, якія пішуть вершы». Выступалі маскоўскія паэты Марына Хаген, Юлія Скарадумава, Ганна Галубкова. Беларусі бок прадстаўлялі «вядомыя невядомыя» паэты: гісторык Вольга Бабкова, празаік Югася Каляды, крытык Маргараўта Аляшкевіч, якія кідалася ў залі ірыскамі і калаціла гліняную талерку, спісаную вершамі, на аскепкі (аскепкі, на щасце, кідацца не стала). Завяршылі чытанні маладыя паэткі-пераможцы літаратурнага конкурсу ПЭН-цэнтра Кацярына Зыкава і Алесі Башарымава.

Асобна спыняюся на ўзроўні арганізацыі руска-беларускага фестывалю. Гладка, без затрымак і зблізу прайшоў толькі гала-канцэрт фестывалю 9 красавіка.

Гледачы, якія збіраліся паслухаваць вершы ў апошнія два дні «Парадак словаў», сутыкаліся з арганізацыйнай расхлябанасцю, якая многіх з іх абражала і прымушала «галасаваць нагамі». Каардынаторы фестывалю не маглі адпушаць адно аднаго нават па мабільных, чытанні пачыналіся са спазненнямі, калі пачыналіся ўвогуле. Не было ясна, да како звязатаца па інфармацыю, хто, уласна, «виноват» і «что делать». Усё гэта рабіла на старонняга назіральніка не найлепшша ўражанне.

Аўтар гэтых радкоў усведамляе: ён піша пра падзею, якая, хоць і мае статус міжнароднай, насамрэч з'яўляецца прыватнай ініцыятывой некалькіх энтузіясташ. Але відавочна: «Парадак словаў» патрэбная сталая пляцоўка, фінансаванне, актыўная каманда арганізатораў як з беларускага, так і з расійскага боку (гэтым разам шчыраваў толькі наш бок: Беларускі ПЭН-цэнтр на базе галерэі «Ў» пры падтрымцы кампаніі «Будзьма беларусам!»). Пакуль такіх умоваў няма, выдатная ідэя чым далей, тым болей дыскрэдитуецца да болю непрафесійным выкананнем. Чатыры гады фестывалю паказваюць: у другі раз расійскія паэты ў Мінск не вяртаюцца. «Парадак словаў», вядома ж, пудоўная нагода пазнаёміць расійскіх сяброў па пяры з чыстымі Мінскам і яго гасцінімі жыхарамі... Але, ведаецце, часам хочацца пачуць і паэзію.

► КНІГАРНЯ

«БЕЛАРУСКАЯ ДЫЯСПАРА Ў ВЯЛІКАБРЫТАНІІ — З'ЯВА УНІКАЛЬНАЯ»

Як фарміравалася, чым была і чым ёсьць сёння беларуская эміграцыя, у чым асаблівасці беларускага жыцця ў Вялікабрытаніі. Пра гэта і іншое распавядае напярэдадні презентациі ў Лондане аўтар кнігі «Беларусы ў Вялікабрытаніі», гісторык Наталля Гардзіенка.

Ідэя напісання кнігі нарадзілася ў саміх брытанскіх беларусаў, і недзе ў 2003 годзе яны звязнуліся да ЗБС «Бацькаўшчына» з просьбай дапамагчы з пошукам аўтара. У той час я працавала над кнігай пра беларускую жыццё ў Аўстраліі і, фактычна, толькі пачала цікавіцца гісторыяй беларускай эміграцыі. З 2005 года распачацлася вялікая праца па вывучэнні архіву Згуртавання беларусаў у Вялікабрытаніі (ЗБВБ), дакументаў Бібліятэкі імія Ф. Скарыны ў Лондане і іншых матэрыялаў. І вось прац пяць гадоў нарецце пачацьла свет кніга.

Працаваць над ёй было цікава і складана. З аднаго боку, матэрыялаў было даволі шмат, аднак, як аказаўся, яны асвяціліся толькі далёка не ўсе моманты беларускага жыцця ў Вялікабрытаніі. Давялося ад-

прыкладам, Беларускі Вызвольны Рух, Беларускі Вызвольны Фрон. Вельмі цікавілі мяне беларускія могілкі, інфармацыю пра якія даводзілася шукаць спецыяльна. Не ўсё, што задумвалася ад пачатку, удалося рэалізаваць, бо насамрэч немагчыма аказалася ў адной кнізе распавесці пра ўсё. Па-за даследаваннем засталіся некаторыя аспекты беларускага жыцця, якія яшчэ чакаюць вывучэння, і найперш уласна жыццё звязаныя з аўтарскімі

рускія выданні, што пабачылі свет у Лондане ў XIX — пачатку XX стагоддзя. Цікава было даведацца і пра складанасці жыцця вялікай хвалі эканамічнай эміграцыі з беларускіх земляў на мяжы XIX—XX стагоддзяў, прадстаўнікі якой, прыкладам, у Лондане сяліліся ў раёне порта.

Шмат цікавага звязана з паваннай эміграцыяй: як з дзеянасцю ЗБВБ, яго рэгіональных структур, Беларускіх дамоў у Лондане, Манчэстэры і Брэдфордзе, гэтак і з працай іншых арганізацый.

Варта адзначыць Англа-Беларускую таварыства, заснаванне ў 1954 годзе супольна беларусамі і брытанцамі-арыстакратамі, з ініцыятывы якога святкаванні ўгодкаў абвішчэння незалежнасці БНР рэгулярна адбываўся ў Брытаніі на самым высокім узроўні, у тым ліку і ў Парламенце.

Унікальным праектам, які быў рэалізаваны ў Лондане, стала дзеянасць школы-інтэрната для хлопчыкаў імя Кірылы Тураўскага. Тут пад апекай Беларускай каталіцкай місіі ўсходняга абраду ў 1960—1970-х гадах жылі і навучаліся дзеци беларусаў. Хлопчыкі прыкладна ад 8 гадоў не толькі атрымоўвалі ўласна брытанскую адукацыю ў звязаных лонданскіх школах, але і вывучалі беларускую літаратуру, гісторыю і мову, каб здаваць адмысловыя іспыты па беларускай мове на атэстат сталасці ў Лонданскім універсітэце.

Цікава было даведацца і пра дзеянасць спецыяльной беларускай паштовай службы на пачатку 1970-х у часе паштовага страйку ў Вялікабрытаніі. Яна нават выпусліла серыю беларускіх марак.

Беларуская дыяспара ў Вялікабрытаніі — з'ява унікальная на Заходзе. Яна арганізацыйна стала афармляцца бадай што раней за іншыя паслявэнныя беларускія асяродкі ў свеце. Асноўнымі рухавікамі грамадскага жыцця тут сталі не перамешчаныя асобы (Ды-Пі), а быўшыя вайскоўцы, жаўнеры Арміі Андэрса, і гэтая акалічнасць шмат у чым паўплывала на характар тых арганізацый, што ствараліся ў Брытаніі беларусамі.

Цікавай асаблівасцю беларускага жыцця ў Брытаніі стала тое, што тут у пэўны час было даволі шмат будынкаў ўласнасці беларускіх арганізацый. Толькі ЗБВБ мела тры грамадскія дамы (у Лондане, Манчэстэры і Брэдфордзе), свой дом у Лондане таксама некаторы час мела Хрысціянскае аўяднанне беларускіх работнікаў, чатыры будынкі ў Паўночным Фінчлі складалі беларускі культурна-грамадскі цэнтр пад апекай Беларускай каталіцкай місіі ўсходняга абраду. Тут размяшчаўся не толькі святарскі дом з капліцай, але і будынкі згаданага вышэйшага інтэрнату імія Кірылы Тураўскага, а таксама Беларускай Бібліятэкі імія Ф. Скарыны. І гэта ўсё была менавіта грамадская бе-

ларуская ўласнасць у Вялікабрытаніі, якая выкарыстоўвалася на патрэбы арганізацый.

Важней адметнасцю беларускага жыцця ў Брытаніі, мне здаецца, было тое, што нашы сучайчыннікі здолелі тут не проста завязаць шчыльныя контакты з брытанцамі, у тым ліку прадстаўнікамі арыстакратыі, але і зацікавіць у вывучэнні беларускай літаратурнай і гісторыі наўкоўцоў. Вялікую ролю ў гэтым адыграла Беларуская бібліятэка імія Ф. Скарыны, што стала цэнтрам прысягнення беларусістай з розных краінаў свету.

Кнігу «Беларусы ў Вялікабрытаніі» можна набыць у наступных крамах:

«Кнігарня пісьменніка», вул. Казлова, 2, тэл.: 2849061, www.pism.belkniiga.by

«Акадэмкніга», пр. Незалежнасці, 72, тэл.: 2920052

«Кнігарня «Эўрыка», вул. Куйбышава, 75, тэл./факс: 2920067, www.evrica.belkniiga.by

Сядзіба ТБМ, вул. Румянцева, 13, тэл.: 2848511, www.tbm.org

Управа БНФ, вул. Варвашэні, 8, тэл.: 2133008, 2845012, www.bnbf.org

«Дом книги «Знание», вул. К. Маркса, 36, тэл./факс: 2261090, www.znanie.belkniiga.by

Кнігарня «Галерэя», пр. Незалежнасці, 37А, тэл. 2906306, www.ygallery.by

Крама «Подземка», пр. Незалежнасці, 43

Паводле прэс-службы
ЗБС «Бацькаўшчына»

▶ ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ГІТАРЫ СВАБОДЫ

Анатоль МЯЛЬГУЙ

9 красавіка ў сталічным Палацы мастацтва адбылася прэзентацыя фанаграфічнага праекта «Барды Свабоды», які прэтэндуе стаць анталогіяй сучаснай беларускай бардаўскай песні як па тэматычнаму, так і па кампазіцыйнаму ўвасабленню твораў айчынных выкананіц. Выданне стала магчымым дзякуючы падтрымцы «Радыё Свабода» і з'яўлецца чацвёртым па ліку дыскам, выдадзеным гэтай радыёстанцыяй. Нагадаю, што першым у гэтым шэрагу стаў аўдыёдыск «Быкаў на Свабодзе», на якім гучыць голас вялікага пісьменніка, а таксама два тамы анталогій беларускай паэзіі «Начная чытанка». І вось новы падарунак, на гэта раз аматарам бардаўскай песні.

У інтэрв'ю нашаму выданню вядучы перадачы «Барды Свабоды» знакаміты беларускі бард Зміцер Бартосік адзначыў: «Сёння мы прэзентуем мультымедыйнае выданне «Барды Свабоды». Праграма з аналагічнай назвай выхадзіць на «Радыё Свабода» з верасня 2008 года. На яе хвалях прагучалі кампазіцыі ўжо каля сотні аўтараў. І што вельмі прыемна, толькі беларускамоўных. Я сам не чакаў, што ў нас столькі цікавых аўтараў, якія спываюць на роднай мове! Таксама для мяне было адкрыццём, што ўсё больш моладзі выконвае беларускія песні. Праўда, з большага яны гучыць па «кватэрніках» што ў клубах. І вось нарэшце многіх з іх удалося сабраць на дыску «Барды Свабоды» пад адной вокладкай, у адной канцэртнай праграме на гэтай прэзентацыі. Калі б мне гадоў дзесяць таму сказаў, што ў Беларусі будзе больш за сотню беларускамоўных аўтараў, а іх песні можна было бы змясціць на адзін дыск, то я бы не паверыў! І вось сёння мы будзем прадстаўляць беларускім слухачам першы том анталогіі сучаснай бардаўскай песні. А гэта 50 аўтараў, якія запісалі па 5 песен. Усе гэтыя творы прыгучалі на працягу года».

Прэзентацыю дыска «Барды Свабоды» распачалі сваім ўступнымі словамі кіраўнік беларускай службы «Радыё Свабода» Аляксандар Лукашук, які, дарэчы, упершыню дэбютаваў як бард, а таксама вядучы «Бардаў Свабоды» Зміцер Бартосік. Зміцер перадаў эстафету прэзентацыі першаму ўдзельніку канцэртнай праграмы — барду Зміцеру Сідаровічу. Зміцер узгадаў насы з ім даўнія размовы пра неабходнасць выдання сольнага дыска і паведаміў слухачам, што яго дэбютная праца пад называй «Дзіцячы альбом» ужо падрыхтаваная да выдання. Музычная частка выступу Сіда-

Зміцер Сідаровіч

Кастусь Герашчанка

Ігар Малішэўскі

Татсіана Беланогая

Андрэй Хадановіч

Аляксандар Вашчанка і Анатоль Кудлесевіч

ровіча складалася з песень, якія даволі шырока вядомыя беларускім слухачам. Адна з іх — «Пена цёмнага піва» — была, як заўсёды, прынята з вялікім энтузіязмам.

Ігар Малішэўскі, наступны ўдзельнік прэзентацыі, аддаў перавагу класічным вершам Ларысы Геніюш. Прыхільнасць да іх у Ярасла ідзе яшчэ з праекта «Ларыса Геніюш. Жыць для Беларусі». Адзначылі дзесяткі вонескімі слухачамі лірyczны твор Ярасла «Любая Марына».

Вядомы рок-бард Юрый Несцярэнка ў сваёй творчасці больш скіляеца да блізовых і рок-н-рольных інтанаций. Гэтым крытэрыям адпавядала кампазіцыя «Агні гарыць» на верш Л. Рублеўскай. На прэзентацыю Юрый прыйшоў таксама не з пустымі рукамі: пабачыў свет «жывы» альбом з блізовыхі стандартамі і кампазіцыямі Несцярэнкі і яго гурта «White Night Blues» пад называй «Live in Poland».

Свеасаблівым падарункам слухачам стала выступленне паэта і барда Андрэя Хадановіча, які ўразіў наведальнікаў прэзентацыі дасціпным сцёбам і постмадэрнісцкай метафорычнасцю, якая буяла ў яго кампазіціях паводле сусветнавядомых эвергрынаў.

Так, Андрэй стварае свае песні на матывы мелодый Эдзіт Піяф ці хіту, кшталту «Besame mucho». Але гэта не перашкаджае яму напаўняць сусветнавядомыя мелодыі

знаёмымі рэаліямі, як гэта можна было адчуць у фантазіі на тэму песен Тота Кутунье і Аляксандра Ярмоленкі «Італянскі базар».

Адзін з пачынальнікаў беларускамоўнага бардаўскага руху паэт і выкананіц Анатоль Кудлесевіч вядомы тым, што, працуячы ў Саюзе пісьменнікаў, стаў арганізаторам першага беларускамоўнага бардаўскага фестывалю, які адбыўся ў 1993 годзе. Той час Анатоль нагадаў сваім кампазіцыямі, якія прыгучалі ў яго выкананні. Перад усім, знакамітымі з часоў першых бардаўскіх фэстаў «Атрасінамі» на верш паэта-вязня Славаміра Адамовіча. Кудлесевіч прапанаваў таксама новыя кампазіцыі, якія, магчыма, хутка ўвойдуть у трэліст першага альбома барда.

Кастусь Герашчанка, кіраўнік спеўнага гурта «Пліса» з аднайменнага беларускага мястэчка Глыбоцкага раёна Віцебскай вобласці, вядомы не толькі на сваёй

Як заўсёды, шчырыя апландысменты слухачоў выклікала спеўная творчасць чаюнай і вытанчанай Татсіаны Беланогай. Яна падрыхтавала сваім прыхільнікам сюрпризы: песні са свайго новага альбома, які будзе называцца «Ніткі». Спевы Татсіаны Беланогай «Звычайнае кахранне» і «Зіма. Вакзал» былі напоўнены непадробнай душэўнасцю і жаночкасцю, меладызмам і лірyczным хараством. Выступленне Татсіаны засведчыла, што выкананіца знаходзіцца ў добрай творчай форме, стварае песні і выконвае іх з вялікім натхненнем і задавальненнем — і для сябе, і для сваіх слухачоў.

Аляксандар Вашчанка вядомы тым, што ажыццяўвіў пераклад «Грунвальдская бітвы» з «Гісторыі Польшчы» Яна Дlugаша, які друкуюцца ў «Маладосці». Грунвальдская тэма моцна прагуцала і ў аўтарскіх песнях настаўніка і перакладчыка. Кампазіцыя «Грунвальд» Вашчанкі стала напамінам пра хуткае 600-годдзе вялікай бітвы, пра тое, што нашчадкі павінны памятаць мужнасць тых ваяроў, якія аддалі сваё жыццё за незалежнасць Бацькаўшчыны...

Арганізаторы прэзентацыі дыска «Барды Свабоды» надалі асаблівую ўвагу песеннай творчасці маладых выкананіц. І гэта зразумела: менавіта маладым належыць будучыня нацыянальнага бардаўскага руху! І на прэзентацыі была засяроджана ўвага на асобах маладых аўтараў. Сярод іх Раман Ярасла, які пераўясляе пазію Уладзіміра Караткевіча. І хоць радкі класіка вымагаюць больш эмацыйнальнага і экспрэсіўнага прачытання, павольна-распейная манера выкананія Рамана часам дазваляе па-новаму асэнсаваць знаёмыя творы любімага аўтара.

Яшчэ адна прыхільніца Уладзіміра Караткевіча — Кацярына Ваданосава прадэмансіравала выдатныя кампазітарскія здольнасці, калі ўзялася стварыць песню-фантазію паводле аповесці «Дзікае паляванне караля Стака». Гэты спеў прывёў у захапленне слухачоў, выклікаў шквал аплодысменту. Ад сябе дадам: калі б узімка ідэя стварэння музычнага прысвячэння Караткевічу, то творы Р. Ярасла і К. Ваданосавай былі бы на ім вельмі да месца.

Свеасаблівым адкрыццём прэзентацыі «Барды Свабоды» варта прызнаць выступ студэнткі Беларускай акадэміі музыки Ірыны Лой, якай прапанавала слухачам сваю музычную інтерпрэтацыю «Сымона-музыкі» Якуба Коласа, а таксама варыяцыі на тэму вершаў Максіма Багдановіча. Слухачоў захапіў гожы, правільна пастаўлены голас спявачкі, які вельмі пасуе класічным пастычным радкам, іх беражлівае інтанаванне.

Вядома, што стваральнікі праграмы «Барды Свабоды» авбясцілі конкурс сярод маладых аўтараў «Гітары Свабоды», які быў прысвечаны свабодзе ва ўсіх яе прайвах. Пераможцаў чакалі каштоўныя прызы — акустычныя гітары. Сярод узнагароджаных — Марыя Новікова, Дар'я Кадамская, вакаліст гурта «Босае сонца» Алесь Зайцаў, Раман Ярасла і іншыя аўтары. Іх песні засведчылі: новая генерацыя беларускіх выкананіц ужо ў кроку ад бардаўскага Алімпу. І таму ў хуткім часе нас чакаюць нечаканыя музычныя адкрыцці, новыя шчырыя і запамінальныя песні. Прынамсі, надзею на гэта выказвалі арганізаторы праекта «Барды Свабоды».

КУЛЬТУРА

16

▶ СПРАВАЗДАЧА

«ДОМА — БЕЛАРУСКАЕ ПАВЕТРА»

Аляксандар ТАМКОВІЧ

«Дома — беларускае паветра», — менавіта гэта фраза прагучала з вуснаў аднаго з вучняў у адказ на просьбу вядомага пісьменніка Уладзіміра Арлова назваць пяць рэчаў у доме, якія дапамагаюць адчуваць сябе беларусамі. І яна даволі красамоўна адлюстроўвае тое, што цягам апошняга часу адбывалася ў межах агульнанацыянальной грамадскай культурніцкай кампаніі «Будзьма беларусамі!»

Нагадаем, створана «Будзьма!» была 1 кастрычніка 2008 года. А заснавальнікамі сталі 10 вядо-

мых у нашай краіне (і не толькі) арганізацыі. Не жадаю нікога пакрыўдзіць, але, думаю, яны цалкам пагодзіцца з тым, што самым актыўным лакаматывам усёй справы стала Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына».

Таму слова кіраўніку гэтай структуры і аднай каардынатарай кампаніі «Будзьма!» Алене Макоўскай: «Наша першасная задача была ў тым, каб аўтадаць беларусаўтрычных людзей для супольнага дзеяння — правядзення разнастайных культурных мерапрыемстваў: канцэртаў, літаратурных імпрэзаў, мастацкіх выставаў. Наступны этап, на які мы выходзім, — пашырэнне. Мяркую, у нас гэта атрымліваецца — значная колькасць людзей, якая знаходзілася па-за межамі беларускай культурнай прасторы, стала яе часткай».

Не вельмі люблю нешта пералічваць, бо гэта заўсёды падобна да нейкай бюрократы, але

цитаты з афіцыйнага прэс-рэлізу тут цалкам абрэгунтаваныя. Дык вось: «За п'ятым годам ў межах кампаніі «Будзьма!» адбылося 1138 разнастайных мерапрыемстваў, у якіх бралі ўдзел 91 360 чалавек у 188 розных населеных пунктах (гарады, пасёлкі, вёскі). 86 працэнтаў мерапрыемстваў адбывалася на дзяржаўных пляцоўках: бібліятэках, музеях, на вучачальных установах, дамах культуры і інш.»

Назваць кожнага ўдзельніка гэтых імпрэзаў, зразумела, немагчыма, таму яшчэ раз цытую: «У іх узялі ўдзел такія вядомыя выканаўцы, як Лявон Вольскі, Зміцер Вайщоўскі, «Drum Ecstasy», «Neuro Dubel» і інш. Пабачылі свет спецыяльныя і супольныя праекты: «Тузін. Перазагрузка», «Budzma the best folk», «Budzma the best rock», дыск Алеся Камоўскага «З бацькоўскай кружэлкі», «Дрыгула» гурту «Стары Ольса», альбом «Мой сябра анёлак», дыск «Rock'n'Troll» гурту «Litvintroll»,

праект Глеба Лабадзенкі «Галасы», праект Лявона Вольскага «Белая яблыня грому» ды інш.»

Асобна хацелася сказаць пра сайт www.budzma.org, які завеща «Будзьма разам!». І тут зноў цытата: «У сярэднім сайт мае 15–17 тысяч унікальных наведванняў цягам месяца. Згодна з даследаваннем кампаніі «gemiusAudience», аўдыторыя сайта www.budzma.org выглядае наступным чынам: 45% — мужчыны, 55% — жанчыны. Палова наведнікаў маюць узрост 15–24 гады, чвэрць — 25–34, 15% — 45–54 гады, рэшта — іншыя ўзросты. Геаграфія наведнікаў: у сярэднім 80% з Беларусі, з іх крху больш за палову з Мінска, з рэгіёнаў на першы месец Віцебская вобласць — кожны пяты наведнік».

Але ўсё гэта, як кажуць, спрабы мінулых дзён, бо пачынаючы з сёняшнінага ў «Будзьмы» шмат новага. І не толькі афіцыйныя лагатып, які сведчыць пра рост папуляцыі «будзьмістаў», бо побач з фігуркамі мужчыны і жанчыны з'явілася фігурка дзіцяці. Амаль цалкам змяняючыся падыходы да працы, метады вядзення кампаніі і фармавання партнёрскіх дачыненняў. Будзе зроблены акцэнт не на колькасці, а на якасці

мерапрыемстваў. Перавага аддаецца тым праектам, якія маюць патэнцыял стаць папулярнымі сярод значнай колькасці нашых суграмадзян.

Яшчэ адна з каардынатарай кампаніі «Будзьма!» Ніна Шыдлоўская адзначыла іх так: «У 2010 годзе ўдзельнікі кампаніі будуть не толькі рэалізоўваць ідэі іншых, але і актыўна ініцыяваць і здзяйсняць уласныя. Для нас самае галоўнае — распаўсюдзіць ідэі («Будзьма адметнымі!», «Будзьма беларусамі! 100% якасная культура!», «Будзьма беларусамі! Мода, якая застанецца!», «Будзьма беларусамі! Бярэм з мінулага лепшае!» і інш.), якія выклікаюць у чалавека жаданне прайвіц ініцыятыву».

І апошняе. Каб вытрымаць «гендэрны баланс» і авергнуць тое, што «ўсім там кіруюць жанчыны», назавем яшчэ двух вядомых каардынатарай кампаніі «Будзьма!» — Ігар Лялькоў і Севярын Квяткоўскі.

Дадаць да гэтай пачэснай кампаніі можна яшчэ шмат каго, але галоўнае — не ў гучных прозвішчах, а ў тым, што дзеци пачалі адчуваць у сваіх дамах «беларускае паветра».

▶ ФЕЛЬЕТОН

ХУТЧЭЙ, ВЫШЭЙ, СТАБІЛЬНЕЙ

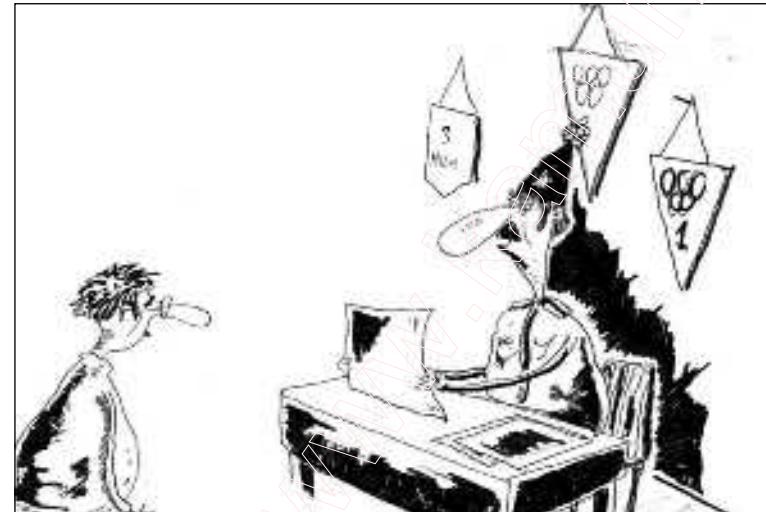
Алег НОВІКАЎ

Нельга не вітаць ідэю супрацоўніка адміністрацыі Наталлі, якая, падводзячы сумныя вынікі дасягненні ў беларускай алімпійскай зборнай у Ванкуверы, прапанавала арганізацію айчынны спорту па армейскому прынцыпу.

Кабінет спарткома быў заняты. Прывыўніку не заставалася нічога іншага, як вывучаць плакат «Не — допінг ў беларускім войску!», які вісеў у калідоры. Тэкст плаката распавядаў пра сумны лёс аднаго генерала, якога злавілі на ўжыванні допінгу падчас расійска-беларускіх вучэнняў «Захад-2». Падпрарадкованыя генералу часткі рухаліся і калашніцілі імпрэвізованага натаўскага праціўніка занадта хутка, што вылікала лагічнае падазрэнне сярод сяброў айчыннага спорту. Нарэшце спартком вызваліўся і паклікаў юнака:

— Хто там — заходзь.

Прывыўнік апынуўся ў невязкі пакоі. За столом — ён займаў дамінуючую частку прасторы — сядзеў немалады мужчына ў форменных афіцэрскіх трэніках і вязанай шапцы капітана. Ён капаўся ў шуфляды.

— Прозвішча? — спытаў гаспадар, не падымаючы галавы.

— Алег Мыла.

Нечакана на свет з'явіўся аркуш паперы. Спартком пару хвілін вывучаў яго, перад тым як абвесьці:

— Магу вас павінішаваць. Вы прыгодныя для службы.

Прывыўнік — тыповы студэнт-батанік — паглядзеў на суразмоўцу як на вар'ята.

— Што?

— Тоё, што чуў. Віншую, вы прыгодныя да праходжання службы ў беларускай алімпійскай зборнай.

Хлопец яўна не чакаў такога павароту.

— Як жа так?! У мяне ж зрок... Гэта сапраўдная палітычная замова! Прымусовы алімпійскі прызыў! Спачатку вы зваліяце мяне з ВНУ па фармальных прычынах... Пасля я атрымліваю павестку ў

спарткамат! А цяпер яшчэ жадаеце забрыць мяне на стадыён! І ўсё толькі таму, што я сябра Маладога Фронту!!! Такім чынам вы распраўляецеся з апазыціянерамі?! За нашу актыўную палітычную пазіцыю вы размяркоўваеце палітычныя незадаволенія ў спартсмены?!

Спарткома не кранула падобная аргументацыя.

— Маладычалавек... Як вастам, Алег Мыла. Палітыка тут не прычым. Усе мужчыны і жанчыны ў выпадку, калі яны маюць спартовыя таленты, павінны праходзіць службу, падобную на вайсковую, у шэрагах спартовай нацыянальной дружынны. Менавіта такі прынцып за словамі галоўнага ідэолага краіны гарантует нам у Сочы меҳаніческіх медалёў. Вы цалкам пасуеце крытэрыям алімпійца, сябра зборнай па фігурнаму катанню ў парным разрадзе.

— Якому фігурнаму катанню?! — спытаў адзін з гэтых людзей.

— Ну, фігурае катанне, від спорту такі. Усякі піруэты на лёдзе. Зайздрошчу я вам, па шчырасці. Я таксама калісьці хачеў катанца, як той Зайцаў або Радніна.

Гэтыя прозвішчынічога нікакі прадстаўніку новай генерацыі.

— Які ж з мяне фігурист? Я нават на каньках не стаю.

— Навучаць. Для гэтага існуе вучэбка ў Печах. Цяжка ў вучэнні, лёгка на лёдзе. Хутка будзеце з заплюшчанымі вачымі завязваць і развязваць канькі. Паверце: праз гадкоў дзесяць яшчэ пабачу вас у парку Горкага ў дзень фігурыста, калі вы будзеце піць гарэлку і даставаць мінакоў пытанням кшталту: а ты можаш двайны тулуп скакаць?

— Слухайце. Я ўсё роўна не прыпиню сваю палітычную дзеянісць. Я пачну пісаць у ЖЖ пра дзірку. Я буду патрабаваць, каб мне трэнеры аддавалі загады па-беларуску. Гэта мае канстытуцыйнае права. Я буду падпісваць на незалежную прэс.

Хлопец, гучна стукнуўшы дзвярыма, сышоў.

Гэты гучны і непрыемны стук дзвярэй прымусіў падскочыць двух людзей у адным з кабінетаў таго ж будынку. Раздражняльны гук ішоў з дынаміка маленъкага мікрофона, які трансляваў апісаную вышэй размову. Пісаў дыялог, відавочна, схаваны жучок у кабінечце спарткома.

— Ну што думаеце, калега?

— Спытаў адзін з гэтых людзей.

Другі запаліў цыгарэту.

— Тыповы выпадак ужывання допінгу. Ты чуеш тэмбр яго голасу? Гэты спартком даўно і шчыльна сядзіць на анаబоліках. Падазраю, што ў дадатак нюхае гарманальныя стэроіды.

— Маеш рацью. Ну што, бяры мензуру — і пабеглі.

Сабры антыдопінгавага камітэта Міністэрства спорту (як вы здагадаліся, гэта былі яны) падарваліся і пабеглі браць у спарткома аналіз мачы.

Пакуль камітэтчыкі беглі з аднаго крила будынку іншы, спартком узяў мабільнік:

— Алё, мне патрэбны галоўнік камандуючы федэрациі фігурнага катання. Алё, ну вітаю: гэта Кузкін. Ну ўсё, аформіў я гэтага Івана Мылу да цябе ў зборную, як ты і прасіў. Хлопец што трэба: апазыціянер самы што ні ёсць жалезабетонны: зробіць тваёй частцы славу на ўсю краіну. Так што даю гарантію — пасля Сочы з цябе будзе як з гусака вада. «Якія медалі, — скажаш, калі на дыван выклікаюць, — мы тут зранку да вечара апазыцію перавыхоўаем. Палітычнае стабільнасць і ўсё такое». Ну, бывай. Дарэчы, ты чуў, што вярхоўны камандуючы асабіст прыезджае на вучэнні па 64-клетачных шашках і што Колі... Прабач, да мяне прыйшлі. Хто вы? Што вы робіце. Я не хачу ў туалет. За што?

На гэтым тэлефонная размова перарвалася.